

KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ / LAP

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség hír- és levelezőlapja

Olvasókörök Újvidéken

Tartalom

Műhely

Egy „kiemelkedő minőségű könyvtáros”. Bibó István és a KSH könyvtára
(*Rózsa Dávid*) 3

Napló

A jelen szaktudása a jövő generációjáért. Projektzáró konferencia
(*fá-Lencsés Ákos*) 8

Nyelvi játékok. Játékos nyelvek napja
(*Szatmári Alexandra*) 10

Közhírré tétetik

Értékmentés - Egy Braille olvasási verseny ürügyén
(*VLI*) 12

Műhely a szemétdombon
(*Dományi Zsuzsa*) 14

Oroszlánszív a tatai gyermekkönyvtárban
(*Goldschmidt Éva*) 15

Versek szüretkor / Minden jó, ha a vége jó! (*Petrozsényi Eszter*) 16

Szomszédoló

„Vár a Duna”. Kárpát-medencei Olvasóköri nemzetközi konferenciája Újvidéken
(*Halász Magdolna*) 19

Iskolai könyvtárak

Zsetonok, éjszaka és torta
(*Hock Zsuzsanna*) 23

Egy mesés délután
(*Orbán Gizella*) 25

Írások a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny 2010/2011-es versenyévjáról 5.
Bemutatkozik a 2011-es döntő házigazdája, a mátészalkai Esze Tamás Gimnázium és
Könyvtára (*Vargáné Herman Anna-Kovácsné Bálint Mária*) 26

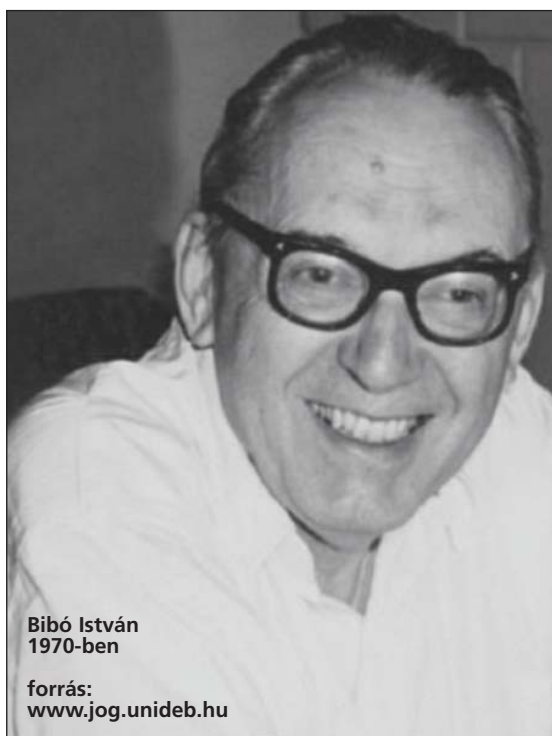
Lelki gazdagodás az iskolai könyvtárban. Folytatódott a könyvtárhasználati
verseny Kassán is 29

Szemle

A mögöttes munka nagyobb részt láthatatlan marad...
(*Fehér Miklós*) 32

Egy „kiemelkedő minőségű könyvtáros” Bibó István és a KSH könyvtára*

❖ Rózsa Dávid

Bibó István
1970-ben

forrás:
www.jog.unideb.hu

2011. augusztus 7-én ünnepeltük a politikai gondolkodó, politikus Bibó István születésének századik évfordulóját.

A centenárium alkalmából megjelent művek válogatott listája is jócskán meghaladja az ötven tételt. Az Argumentum Kiadó új életműsorozatot indított útjára, amelynek szeptember elejéig három kötete látott napvilágot. Másutt kiadták Bibó lektori jelentéseinek válogatását, az arab–izraeli viszályról írt elemzését és levelezését nagynénjével, Borbíró Virgil építész, akadémikus feleségével. Júliusban a kolozsvári *Korunk*, augusztusban a *Holmi* jelentkezett különszámmal tiszteletére. A *HVG* online kiadásában publicisztikák sora értékelte munkásságát; valamennyi napi- és szinte az összes fontosabb hetilap szentelt legalább egy cikket életútjának és életművének. Vers és történeti mono-

* A KSH Könyvtár 2011. szeptember 22-ei TÁMOP-zárókonferenciáján elhangzott előadás kissé módosított változata.

gráfia, interjú és teológiai elemzés, jogelméleti értekezés és dokumentumválogatás, értelmezés és értelmezéstörténet, tisztelgő blogbejegyzés és idézetgyűjtemény – a legkülönbözőbb témájú és műfajú írások jelentek meg a könyvespolcokon, a nyomtatott és az internetes sajtóban. A Magyar Posta alkalmi bélyeget, a Magyar Nemzeti Bank emlékérmet bocsátott ki, s ha valósággá válik a nyilvánított szándék, belátható időn belül közterület viseli majd Bibó István nevét.

Ne legyünk hát telhetetlenek. Ha a Bibó-szövegek mélyebb tanulmányozásában és – főleg – megértésében mutatkoznak is hiányosságaink – emlékezünk, nem tehetünk másként. A mű él és élni akar.

Életrajz hat plusz egy tételben

Kevés megrendítőbb olvasmány van az egyik oldalba zsúfolt önéletrajzoknál. A KSH Könyvtár 1952 és 1970 közötti személyzeti anyaga bővelkedik ilyen szövegekben. Legtöbbjük inkább segélykiáltás, mint önéletrajz. Szenvtelenebb, szikárabb, de rokon műfajú írás a *Feljegyzés dr. Bibó István könyvtári tudományos munkatárs megszakított szolgálati idejének beszámításáról* címet viselő, kelteztelen, aláíratlan és címzett nélküli, kézírásos záró szakasszal kiegészített gépirat, amely egyetlen oldalon kísérel meg összefoglalni egy ötvennégy éves ember életútját.¹

Dr. Bibó István tudományos munkatársi minőségben 1963. május 23-án lépett a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárának szolgálatába, s azóta megszakítás nélkül, két évet meghaladó idő óta, dolgozik. Jelenlegi és régebbi állami szolgálata között egy nap híján 6 évi megszakítás (1957. máj. 24 – 1963. máj. 22) áll fenn. Régebbi folyamatos – 23 és fél évi – állami szolgálata a következőkből tevődik össze:

1934. aug. 6-tól 1938. nov. 30-ig bírósági jegyző (gyakornok) volt a budapesti polgári törvényszéken és járásbírószágon;

1938. dec. 1-től 1945. márc. 12-ig előadó volt az igazságügyminisztériumban, közlelebbről a magánjogi és közigazgatási jogi ügyosztályon, ahol túlnyomórészt építési közigazgatási szakvélemények adásával foglalkozott. 1944. okt. 16-án a nyilas hatalomátvétel napján hivatalában letartóztatták és a Gestapo börtönébe vitték antifasiszta szervezkedés és mentesítő bizonyítványok tömeges kiállításá miatt; néhány nap múlva kiszabadult, de hivatalába a nyilas uralom alatt nem tért vissza;

1945. márc. 13-tól 1946. aug. 21-ig először Debrecenben, majd Budapesten a belügyminisztériumban volt osztályvezető, majd főosztályvezető, ahol a közigazgatás átszervezésével, közigazgatási törvényelőkészítéssel, az 1945. évi választójogi törvény előkészítésével és a választások megszervezésével foglalkozott;

1946. aug. 22-től 1950. dec. 31-ig a szegedi egyetem jogi karán az alkotmánytan és közigazgatástan tanára volt, s közben ellátta a Keleteurópai Tudományos Intézet elnöki teendőit, és közigazgatási területrendezési tervek készítésével foglalkozott;

1951. jan. 1-től 1957. máj. 23-ig a budapesti egyetemi könyvtárban volt önálló könyvtáros, majd tudományos kutató, ahol könyvtárosi (szakozói) munkája mellett a könyvtári szakirodalomban is működött.

1957. V. 24-től 1963 III. 27-ig politikai bűncselekmény miatt börtönbüntetés, ahonnan amnesztiával szabadult.²

Amit sem e feljegyzésben, sem más hivatali iratokban nem tüntettek fel: Bibó István egyetemi könyvtári decimátor 1956. november 3-ától hivatalos felmentéséig, 12-éig – a Nemzeti Parasztpárt utódszervezeteként megalakult Petőfi Párt színeiben – a harmadik Nagy Imre-kormány államminisztereként működött. E minőségében szövegezte meg november 4-én kiáltványát, amelyben felszólította a magyar népet, hogy a megszálló hadsereggel és az esetleg felálló új kormánnyal szemben tanúsítson passzív ellenállást, egyszersmind kijelentette, hogy az ország egyedüli törvényes külföldi képviselője

Kéthly Anna államminiszter. 1957 májusában letartóztatták, 1958 augusztusában „államellenes szervezkedés és hűtlenség” vádjával életfogytiglani, majd ezt módosítva tizenöt év börtönbüntetést kapott. Perének másodrendű vádlottját, Göncz Árpádot ugyanezzel az ítélettel sújtották. (Göncz egyébként agronómushallgatóként a KSH könyvtárának rendszeres látogatója volt; tapasztalatairól igen kedvezően nyilatkozott 1956. október 12-én.)

Nem szól, nem szólhat az irat azokról a Bibó-tanulmányokról sem, amelyek a második Magyar Köztársaság rövid időszakában, a fordulat évén még innen elemezték a múltat, jelent s jövőt a *Valóság*, az *Új Magyarország*, a *Szabad Szó*, a *Városi Szemle* és – legtöbbször – az Illyés Gyula és Sárközi Márta által újraindított *Válasz* lapjain.

A menedék

„Minden magyar könyvtár egy picit azilum” – így mondta Dányi Dezső egy interjúban. A második világháború után majd’ tíz évnek kellett eltelnie, hogy ez a KSH könyvtárára is igaz legyen.

Az ostrom idején bombatalálat érte a hivatal épületét. Egy nagyobb raktár részben, egy kisebb teljesen megsemmisült, leégett a folyóirattár egy része, és több mint tízezer kötet elpusztult. Gombás Géza igazgató tudomása szerint a fővárosi nagykönyvtárak közül az övét érte a legsúlyosabb veszteség a háborúban. Az állandó pénzügyi és személyzeti gondokkal, valamint krónikus helyhiánnyal küszködő könyvtárnak nemcsak a teljes körű kötelempéldány-jogról és több mint százezer kötetről kellett lemondania, hanem együtt kellett élnie gyűjteményének és katalógusának a „fasiszta, szovjetellenes, antidemokratikus” sajtótermékektől való primitív és minden józan megfontolást nélkülöző megtisztításával. Az *Olvasók könyvében* az ’50-es évek közepén-végén is előfordultak panaszos megjegyzések a katalógizált, de a raktárban nem található könyvekről.

Gombás Géza 1949-es halála után évekig nem találtak megfelelő vezetőt az intézmény élére. 1955-ben Kovacsics Józsefet nevezték

ki igazgatóvá. Vezetői időszakának négy éve alatt vált a könyvtár szervezetileg és költségvetésileg önálló intézménnyé és országos feladatkörű szakkönyvtárrá; több nyelven beszélő, képzett szakemberekkel gyarapodott a munkatársak köre; a *Történeti Statisztikai Közleményekkel* és a – csak egy számot megért – évkönyvvel megindult a könyvtár tudományos tevékenysége, az ETO bevezetésével pedig a korszerű feldolgozó munka. Ugyancsak 1955-ben került az intézménybe Dányi Dezső, aki 1960-ban átvette az igazgatói feladatokat Kovacsicstól.

„Az azilumon belül természetesen mindig nagy tarkaság volt, többféle vétekért, többféle foltért hagyták ott ülepedni ezt a garnitúrát”³ – fejtette ki Dányi egy másik interjúban. Kik alkották ezt a társaságot? Kovacsics idején többek között Krisztics Sándor, a jog- és a politikatudomány kutatója, egyetemi tanára, a pécsi egyetem egykori rektora és Lossonczy Ibolya szobrászművész, aki könyvtárosként kölcsönzéssel, majd címleírással foglalkozott. A Dányi által megszervezett történeti statisztikai kutatócsoport tevékenységében mások mellett részt vett a középkorász Fügedi Erik, a hadtörténész Perjés Géza és a társadalomtörténész, majdani levéltár-igazgató Dávid Zoltán. Darab ideig a folyóiratárban dolgozott Szelényi Iván, a tájékoztatáson Andorka Rudolf.

Az 1956-os forradalom egyetlen könyvtáros mártírja, Füzéki István, szintén a KSH könyvtárában szolgált: az akkor még joghallgató Heinz Ervinnel együtt hónapokig végezte egy várbeli raktár revíziós munkálatait.

Igen, azilum volt a KSH könyvtára is. De a szovjet megszállókkal szemben nem nyújthatott oltalmat.

A beszerző

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1963. április 30-án tartott ülésén Kállai Gyula, a Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány elnökhelyettese bejelentette, hogy Bibó Istvánt a KSH könyvtárában fogják elhelyezni. A testület ezt tudomásul vette. Egy héttel később Kállai titkárságvezetője levélben kérte

Péter György KSH-elnököt, hogy alkalmazza Bibót, akit újabb két hét elteltével Dányi könyvtárigazgató már arról tájékoztatott, hogy tudományos munkatársként havi fizetését kétezeröttszáz forintban állapítja meg.⁴

A könyvtári munkakörben másodszor elhelyezkedő Bibó István a külföldi könyvbeszerzésért felelt. 1967. áprilisi szívinfarktusáig a lehető legnagyobb buzgalommal végezte feladatát. (1968-as visszatérésétől 1971-es nyugdíjba vonulásáig kisebb intenzitással, a hivatali órákat „meglehetősen lazán” kezelve működött.) Elvállalta egy több tízezer kötetes duplumraktár rendezését és kiürítését is. Bár kapott segítséget, jobbára maga intézett mindent. Előfordult, hogy késő este visszamászott a pincébe, hogy a másnapi átvizsgálásra újabb halom könyvet készítsen elő.⁵

A működésére visszaemlékezők általában egyöntetűen megállapítják, hogy nyelvtudásának és széles körű társadalomtudományi ismereteinek köszönhetően rövid idő elteltével teljesen kiismerte magát a szakirodalomban, és tudta, kitől mit kell feltétlenül megrendelni.⁶ Szervezési tapasztalatait felhasználva igyekezett „modernebb, magasabb színvonalú” ügyintézés megvalósítani, „kevesebb üresjárással és a könyvtárak közötti felesleges többszörös beszerzés kikapcsolásával”. Munkáját akkora szakértelemmel végezte, hogy igazgatója abban reménykedett, „ama rengeteg irodalmi anyag révén, ami a kezébe kerül, és amibe módjában volt beleolvasni, érdeklődésre gyullad az addigra már rendkívül szélesen kiterjedt modern nemzetközi szervezéstudomány szépségei iránt”. Hasztalan: Bibó nem kívánta a „maga szakmáit” erre felcserélni.⁷

Beszerzési munkájáról Dányi később így nyilatkozott: „kezet csókolhat neki a magyar szociológiai tudomány. Ha ő nem lett volna, akkor a KSH Könyvtárában sose alakul ki az a szociológiai folyóirat- és könyvgyűjtemény, amiből Ferge Zsuzsa, Cseh-Szombathy László, Andorka Rudi és a többiek szívták magukba az európai szociológia szellemiségét, módszertanát, problematikáját. [...] A Szabó Ervin szociológiai gyűjteményével vetekedett a KSH könyvtára ebben az időben.”⁸

A történeti kutatócsoport számára rendszeresen ajánló listákat állított össze, amelyek alapján a történészek „biztosan tájékozódhattak az új megjelenésekről, ami az információknak akkor már nagyon is érezhető »özönében« nagy segítséget jelentett számukra”. Bár maga Bibó nem vett részt a könyvtár tudományos munkájában, megjegyzéseivel, véleményeivel nagy hatást gyakorolt a kutatókra. A történeti kutatócsoport tagjai által készített írások gyakran első olvasója és tárgyyszerű, de nagyon szigorú kritikus volt.⁹ Szelényi Iván Konrád Györggyel közös művének (*Az értelmiség útja az osztályhatalomhoz*) alapeszméje egy Bibóval folytatott könyvtári beszélgetés során született meg.¹⁰

1965. május 3-án kelt – eddig publikálatlan – feljegyzésében Dányi így jellemzi Bibót:

Szakmai felkészültsége, amelyet egyrészt a jogi- és társadalomtudományokban való jártasság, másrészt egyetemi könyvtári gyakorlata terén szerzett, kiemelkedő minőségű könyvtárossá tették. Amióta a Könyvtárban van, a külföldi könyvbeszerzés feladatát látja el – beosztottként. Munkáját megbízható, magas színvonalon végzi.

Emberi magatartása közvetlen. A képzettségbeli és szellemi differenciát nem érzékelteti, még egyszerű munkatársaival sem. Politikai nyilatkozatokat nem tesz. Elkerül mindenféle megnyilvánulást, ami politikai színezetű volna.

*Tudomásom szerint – szabad idejében igen sokat fordít és lektorál. Munkáját az Országos Fordító Irodában is megbecsülik.*¹¹

Dányi minden kollégájának leszögezte a kezdet kezdetén, hogy a politizálásnak nincs helye a könyvtárban. Bibóval sem tett kivételt: „Megjegyzés nincs! Véleményed nincs!”¹² – jelentette ki. Hogy a politikamentesség mennyire komoly követelmény volt, azt talán jól érzékelteti, hogy a polgári demokratikus nézeteit 1962 ősze óta mind nyíltabban hangoztató Ajtay Kálmán előbb megbízott osztályvezetői kinevezését vesztette el, majd egy újabb, a *Népszabadság* révén országos figyelmet kapott affér miatt rendőrségi eljárás is indult ellene.¹³

Dányit egy alkalommal „két sötétszürke ruhás elegáns úr” megpróbálta rávenni, hogy jelentse, „Bibó István kikkel tárgyal, és a folyosón kikkel beszélget”. A hivatal elnökének gyors közbenjárására a hatóságok végül lemondtak ebbéli igényükről.¹⁴ Arra, amit életútinterjújában Andorka Rudolf állít, hogy tudniillik Bibót „körbevették besúgókkal”, könyvtári vonatkozásban semmilyen bizonyíték nincs. Mindenesetre „nagyon visszafogottan viselkedett”, hogy „ne hozzon valakit kellemetlen helyzetbe azzal, hogy vele túl sokat beszélt”.¹⁵ Könyvtárossága idejéből két, az intézményhez nem köthető politikai megnyilvánulásáról tudunk: 1969. február 16-án, majd 1970. február 20-án levélben kérte Kádár Jánostól, hogy a még börtönben tartott '56-os politikai foglyokat engedjék szabadon.¹⁶

A kék köpenyes Bibó

Úgy mondják, egy nap a termetéhez sehogyan sem illő, kopottas kék köpenyben pompázó Bibó éppen a létra tetején lapozgatott egy könyvet az olvasóteremben, amikor a hivatalból angol delegáció érkezett látogatóba. Meghallva a véleménye szerint nem igazán kielégítő tájékoztatást, Bibó finoman kijavította a tévedéseket. Az angolok megköszönték a kapott információt, és távozóban megállapították, hogy ebben az országban egészen jól beszélnek nyelvüket a raktárosok. Magam ugyanezt a történetet első alkalommal Mechwart ligeti helyszínnel, német turistacsoporttal és takarítónak tévedett Bibóval hallottam.

Kollégái szinte mind úgy vélték, tudományos és közéleti teljesítményét figyelembe véve „rangján aluli” munkakörben dolgozik. Az, hogy ő maga hogyan vélekedett erről, sosem derült ki számukra. „Olyan embernek ismertem meg – mondta róla Perjés Géza –, aki az örökké való dolgok világánál nézi e földi életet, így aztán teljességgel közömbös számára, hogy miniszterként működik-e vagy könyvtári alkalmazottként...”¹⁷

Amikor Bibóra emlékezünk, egyúttal azok előtt is fejet hajtunk, akik minden időben zokszó nélkül tették, amit tenniük rendeltetett. Munkát adott, aki munkát adhatott; tudományt szervezett, aki tudományt szervezhetett; katalógust készített, aki katalógust készíthetett; raktárt rámolt, aki raktárt rámolhatott.

Százéves Bibó István és maholnap százötven éves a könyvtár. Van mire emlékezünk. ■

Felhasznált irodalom

Kéziratok, levéltári források

KSH Könyvtár V B 1389. = KSH Könyvtár V B 1389. Dr. Bibó István KSH könyvtári személyi anyaga (1963. máj. 8. – 1978. jún. 15.).

MOL XXXII-23-i-3. = Magyar Országos Levéltár XXXII-23-i-3. A KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat iratai (1831–1976). 36. doboz. Személyzeti ügyek 1965.

Szakirodalom

Huszár, 1989. = Huszár Tibor: *Bibó István. Beszélgetések, politikai-életrajzi dokumentumok*. Kolonel, Budapest, 1989. (Magyar krónika)

Huszár-Kovács I., 2001. = Huszár Tibor – Kovács I. Gábor: Emlékezés Dányi Dezsőre (1921–2000). Interjú Dányi Dezsővel (1993. november). *Korall*, 2001. 3–4. sz. 5–19.

Javorniczky, 2006. = „...megtanítottak arra, hogy tanulni és dolgozni kell”. Javorniczky István beszélgetése Andorka Rudolfffal. *Századvég*, 2006. 2. sz. 133–178.

Lakatos, 2009. = Lakatos Miklós: Beszélgetés Szelényi Ivánnal. *Statistikai Szemle*, 2009. 9. sz. 950–957.

Lencsés-Rózsa, 2011. = Lencsés Ákos – Rózsa Dávid: Három visszaemlékezés a KSH könyvtárának harminc évéről. (Kézirat, 2011.)

Litván-S. Varga, 1995. = *Bibó István 1911–1979. Életút dokumentumokban*. Szerk.: Litván György – S. Varga Katalin. 1956-os Intézet – Osiris-Századvég, Budapest, 1995. 573–585.

Melegh-Őri, 2000. = Melegh Attila – Őri Péter: Azilum. Beszélgetés Dányi Dezsővel. *Demográfia*, 2000. 4. sz. 529–534.

Perjés, 1991. = Perjés Géza: Bibó István, a hivatali kolléga. In: *Bibó-emlékkönyv. II. Századvég – Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem*, Budapest – Bern, 1991. 397–403.

Jegyzetek

¹ A levéltári forrásokat betűhíven közlöm.

² MOL XXXII-23-i-3.

³ Melegh-Őri, 2000. 532.

⁴ KSH Könyvtár V B 1389.

⁵ Huszár, 1989. 183–184.

⁶ Huszár-Kovács I., 2001. 16–17.

⁷ Huszár, 1989. 182–183.; Huszár-Kovács I., 2001. 17.

⁸ Melegh-Őri, 2000. 531–532.

⁹ Perjés, 1991. 400.

¹⁰ Lakatos, 2009. 951.

¹¹ MOL XXXII-23-i-3.

¹² Huszár-Kovács I., 2001. 17.

¹³ MOL XXXII-23-i-3.; Lencsés-Rózsa, 2011.

¹⁴ Huszár-Kovács I., 2001. 17.

¹⁵ Javorniczky, 2006. 138–139.

¹⁶ Litván-S. Varga, 1995. 577–581.

¹⁷ Perjés, 1991. 401.

A jelen szaktudása a jövő generációjáért Projektzáró konferencia

☛ fá–Lencsés Ákos

2011. szeptember 22-én a KSH Könyvtár és a Móricz Zsigmond Gimnázium *A jelen szaktudása a jövő generációjáért* TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR-2010-0002 pályázatának ünnepélyes záróeseményeként közös projektzáró konferenciát tartott a KSH Keleti Károly-termében.

A Móricz Zsigmond Gimnázium diákjainak rövid zenei előadása után *Nemes Erzsébet*, a KSH Könyvtár főigazgatója, a projekt vezetője köszöntötte a megjelenteket. *Sörényi Edina*, a NEFMI könyvtári osztályának vezető tanácsosa kihangsúlyozta, hogy a magyar könyvtárak megfeleltek a 2008-ban megfogalmazott kihívásoknak. Az intézmények sikeresen zárják az európai uniós forrásokon alapuló pályázatokat. Az Új Széchenyi-terv keretében a Társadalmi Megújulás Operatív Programnak (TÁMOP) köszönhetően 325 intézmény 106 projektben mintegy

11 milliárd forint támogatást nyert az elmúlt években. *Szabó István*, a KSH Tájékoztatási Főosztályának vezetője elmondta, hogy napjainkban folyamatosan változnak az információhoz való jutás módjai, így a könyvtáraknak is újabb lehetőségeket kell keresniük ezen a téren. A statisztika iránt érdeklődők elsődleges forráshoz, szakértő statisztikusokhoz fordulhatnak a könyvtárosok segítségével.

Tihanyi Katalin, a Móricz Zsigmond Gimnázium igazgatója köszöntőjében ismertette a gimnázium 270 m² alapterületű, 34 ezer egységet tartalmazó könyvtárát. Egy belső felmérés alapján az iskolai könyvtár használóinak 78%-a nem használ másik könyvtárát, így különösen nagy az iskola felelőssége a diákok olvasóvá nevelésében.

A pályázat eredményeként a fiatalabb korosztályba tartozó diákok is gyakrabban látogatják a könyvtárát, lecserélték a könyvtár bútorzatát, és az író-olvasó találkozónak köszönhetően nőtt a kortárs irodalom iránti igény. Végül Vörösmartyt megidéző kérdésére – Ment-e a Móricz Zsigmond Gimnázium előbbre a pályázat révén? – maga határozott igennel válaszolt.

Nemes Erzsébet előadásában részletesen bemutatta a projektet, amelynek fő célja az volt, hogy tanulást, oktatást és kutatást támogató szolgáltatások valósuljanak meg az

intézményben. A projektnek köszönhetően a KSH Könyvtár mint főkedvezményezett 68 millió, a Móricz Zsigmond Gimnázium mint kedvezményezett 8 millió forint támogatásban részesült. A KSH Könyvtár az elmúlt egy évben a pályázat keretében 150 ezer könyvtári dokumentumot rögzített elektronikus katalógusában, amelyek alkalmasak az országos közös katalógusokban történő megjelenítésre is. Ennek eredményeként a könyvtár 850 ezer egységet tartalmazó állományából már 723 ezer tétel elérhető az elektronikus katalógusban. A könyvtár több együttműködő partner (a Móricz Zsigmond Gimnázium, a Budapest II. Kerületi Önkormányzat, a Károlyi Mihály Fővárosi Gyakorló Kéttannyelvű Közgazdasági Szakközépiskola, a Magyar Statisztikai Társaság Statisztikaoktatási Szakosztálya) közreműködésével interaktív portált hozott létre.

Szabó Gabriella, a Móricz Zsigmond Gimnázium könyvtárának vezetője elmondta, hogy az utóbbi években megváltozott a könyvtár szerepköre. Már nem csupán információs központként, de kulturális és szabadidős programok helyszínéül és szervezőjeként is szerepet kell vállalnia az intézménynek. Egyre inkább nő az igény az elekt-

ronikus tartalmak és szolgáltatások iránt. A pályázatnak köszönhetően a gimnáziumban öt író-olvasó találkozót, illetve szaktanárok bevonásával negyven könyvtárhasználati órát tartottak, megújult a könyvtár honlapja, valamint tíz tárgyhöz kapcsolódó oktatási segédletet készítettek.

Lencsés Ákos, a KSH Könyvtár osztályvezetője bemutatta a könyvtár tudásbázisait, amelyek segítségével az interneten ingyen hozzáférhetővé válnak az 1885 és 1910 kö-

zött megjelent statisztikai évkönyvek, az 1913-ig kiadott helységnévtárak, az 1784–87., 1850., 1857., és 1970. évi népszámlálások anyagai és további statisztika-történeti és történeti statisztikai kiadványok. *Kótai Katalin*, az IQSYS Zrt. fejlesztésvezetője ismertette a projekt során alkalmazott informatikai megoldásokat, amelyek a KSH Könyvtár 24 órán át elérhető szolgáltatásait és a web2-alapú funkciókat segítik elő. A változásokhoz nemcsak szoftveres fejlesztésekre, hanem infrastrukturális beruházásokra is szükség volt.

A konferencia zárásaként *Rózsa Dávid*, a KSH Könyvtár tájékoztató könyvtárosa a száz éve született Bibó Istvánról szóló előadása hangzott el, amely levéltári kutatások és visszaemlékezések alapján mutatta be Bibó KSH Könyvtárban betöltött szerepét. ■ (Az előadás szerkesztett változata a lap jelen számában olvasható – a szerk.)

Tízéves „fennállását” ünnepli idén a nyelvek európai napja. Az Európai Bizottság 2001 óta szeptember 26-át minden évben a nyelveknek, a nyelvek kérdésének szenteli. Az e napon rendezett programok célja, hogy hirdessék a nyelvtanulás fontosságát, jelentőségét, felhívják a figyelmet az európai országok színes és változatos kultúrájára, hogy hangsúlyozzák az egész életen át tartó tanulás jelentőségét.

Nyelvi játékok – játékos nyelvek tiniknek címmel a debreceni Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ nyelvi részlege az idén is megünnepelte ezt a napot. Szeptember 22-én délelőtt 10 órától

délután 6 óráig látogathatták az érdeklődők a nyelvi napot. A programot alapos készülődés előzte meg, a nyelvi részleg munkatársai feladatokat állítottak össze, és az alkalomnak megfelelő dekorációt készítettek. A feladatlapok kitöltésével a rendezvényen a résztvevők játékos formában találkozhattak az Európában beszélt nyelvekkel, a változatos európai kultúrákkal, gasztronómiával. Továbbá lényeges volt az is, hogy ne csak a sűrűn használt angolul és némettel, hanem a kisebb, kevésbé használatos nyelvekkel is ismerkedjenek.

Egész nap nagy volt a sürgés-forgás. A programot elsősorban a 12–18 éves korosztálynak hirdettük ugyan meg, ám örömmel tapasztaltuk, hogy az előre bejelentkezett általános iskolai csoportokon kívül számos érdeklődő magánember és kísérő nélküli gimnazista csoport is felkereste a nyelvi részleget. A feladatok közül mindenkinek megvolt a maga kedvence. Voltak, akik a városban rejtőző szavakat kedvelték leginkább. Ennek a játéknak a lényege az volt, hogy az európai városok nevének magyar je-

lentését felismerjék, természetesen szótárak segítségével. Emellett az európai uniós országok nyelveire lefordított üdvözlő feliratokat párosíthatták az országok nyelveihez, valamint egy, Európa nyelveire és kultúrájára vonatkozó totót is kitölthettek. Végül utolsó feladatként keresztrejtvényeket oldhattak meg. Természetesen a németes csoportok német, míg az angolos csoportok angol nyelvű rejtvényt kaptak. Akinek pedig volt kedve, pihenésképpen vaktérkép segítségével „kirakhatta” Európa országait. Minden résztvevőnek és érdeklődőnek, aki kitöltötte a feladatlapot, apró ajándékokkal, nyereményekkel kedveskedtünk.

A sikeres rendezvényről a média is tudósított, a Hajdú-bihari Naplóban megjelent az eseményről egy rövid összefoglaló cikk. Valamint jelen voltak az Alföld Televízió és az Eurorádió munkatársai is, akiknek a kérdéseire a jelen lévő diákok és pedagógusok elmondták, hogy a nap folyamán nagyon jól érezték magukat, új ismeretekkel gazdagodtak, és remélik, hogy jövőre hasonlóan érdekes feladatokkal várjuk őket a nyelvi rendezvényen. ■

Röviden

kultura.hu

Átadták az Arany János-díjakat az Írószövetségben

Arany János-díjat vehetett át Kiss Benedek költő, Vári Fábián László költő és Jánosi Zoltán irodalomtörténész, Gérecz Attila-díjban részesült Kele Fodor Ákos költő.

Ismeretlen Fekete István-kéziratok az író bemutató dombóvári múzeumban

Eddig meg nem jelent kéziratokat is bemutat a Vuk és a Kele írójától a dombóvári Fekete István Múzeum, amely új helyiséggel bővítette kiállítását.

Magyar elnököt választott az UNESCO döntéshozó fóruma

Bogyay Katalin nagykövetet választotta meg kedden az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) Általános Konferenciája 36. ülészakájának elnökévé. A szervezet párizsi székházában rendezett beiktatási ünnepségen jelen volt Schmitt Pál köztársasági elnök.

Írjon verset sörálátétre!

Sörálátéters-pályázatot hirdetett a Borsodi. Bárki jelentkezhet, aki már elmúlt 18 éves. Több kategóriában is várják a költeményeket, a lényeg, hogy az iromány kapcsolódjon a folyékony kenyérhez.

Drámapályázatot hirdetett a kaposvári színház

Egyfordulós drámapályázatot hirdet a kaposvári Csiky Gergely Színház, a teátrum korábbi vezetője, Schwajda György emlékére.

A VII. Országos Braille Olvasási Versenyt szeptember 17-ére hirdette meg a Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete. Az egyesület és a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár között hosszú ideje fennálló rendszeres és sokoldalú jó kapcsolatnak köszönhetően már nem első alkalommal vettünk részt a zsűri munkájában.

Látó ember számára felmérhetetlen az az energia, amit gyengén vagy egyáltalán nem látó társaink egy ilyen verseny megszervezésébe befektetnek. Ugyanakkor irigylésre méltó, ahogy előkészítik azt, a pályázat megfogalmazásától a kivitelezésen át az elszámolásig. Az előző év októberében *Szavak szárnyán* címmel látássérültek írásaiból jelentettek meg kötetet síkírással, Braille-formátumban és hangoskönyvként is. Már öt alkalommal szerveztünk közösen felolvasónapot az ünnepi könyvhét keretében *Add az időd! Add a hangod!* címmel az önkéntesség jegyében. Számos más szál is összeköti intézményünket és az egyesületet. A fenti példával csak megerősíteni és alátámasztani kívántam azt a törekvést, amit az egyesület munkatársai tesznek sorstársaikért az irodalmi élmények biztosítása érdekében.

A Braille olvasási versenyek azonban nem csupán az irodalmi művek közvetítését szolgálják, hanem egy alighogy meggyökeresedett kultúrának a megőrzését is.

A Charles Barbier által katonai célokra szerkesztett „éjszakai írást” Louis Braille tökéletesítette a nem látók fejlett tapintásérzékelő képességére alapozva, és kidolgozta ezt a pontolvasási rendszert. Azt a rendszert, ami több mint egy nyelv. Olyan kommunikációs lehetőség a nem látók rétegének, melyet csak adott nyelvhez kötötten lehet használni. Amikor értékmegőrzést emlegettem a verseny ürügyén, akkor a Braille-írás és -olvasás készségére gondoltam. Ezen jejelés létrejöttének idején (1921) a vakok jelentős hányadát az idősek tették ki (időskori látásgyengeség vagy látásvesztés), a fiatalabb korosztályhoz tartozók közül pedig kevesen voltak, akik intézetben nevelkedhettek és lehetőségük nyílt a szervezett oktatásra. Az idősebb korban látásukat veszített emberek már nehezen vagy egyáltalán nem tanulják meg a Braille-írást, s a tapintásérzékenységük is gyengébb. Mire széles körben elterjedt volna a használata, akkorra megjelentek azok az elektronikai termékek, melyek a „fárasztó” olvasást kezdték háttérbe szorítani. A mai fiatalok előnyben részesítik a technikai eszközök segítségével közvetített irodalmi és szakmai információkat. A vakok és gyengénlátók alig tíz százaléka ismeri ezt az írásmódot, pedig egyértelműen bizonyítható, hogy ennek birtokában jobban haladnak a tanulásban és a munkában is.

Azt kell mondanunk, a Braille-olvasás kultúrájának elsajátítása, ápolása már csak hobbinak tekinthető. Ezért is van különösen nagy jelentősége egy ilyen versenynek a Braille-írás népszerűsítésében. Egy olyan megmérettetésnek, ahol egy mércével mérik a tizenkét éves, vakok intézetében nevelkedő szabolcsi kislány tudását és a Szilágyságból származó, ma Nagyváradon élő, eredendően a bukaresti vakok intézetében tanult középkorú férfi olvasási technikáját. Ő például a román Braille-írást tanulta meg, anyanyelvi környezetébe visszatérve a magyar nyelvű önszorgalomból sajátította el. Volt olyan résztvevő, aki saját otthonában is nehezen tájékozódik, de kiválóan olvas, s olyan is, aki

oktatja a Braille-írást, hogy továbbadja ezt a kultúrát, de olyan is, aki idős fejjel, önszorgalomból tanulja. Egy, a gyerekeinek minden este „mesét tapintó” zenetanár és a telefonközpontos lány is megmérette magát. Utóbbi szintén teljesen vak párjával érkezett a vadidegen városba. Elkötelezettségéből, hitből és ügyszeretetből is kitűnően vizsgáztak a versenyzők, akik minden évben egy megyei kötődésű író művéből olvasnak fel részletet. Ebben az esztendőben Osztoján Béla *Átyin Jóskának nincs aki megfizessen* c. regényét választották a szervezők. A látó zsűri síkírásban követte a szöveget. Betű- és szótaghibákat, folyamatosságot és értő olvasást figyelve, értékelve. Az ország különböző pontjairól idesereglett résztvevők és az őket kísérő segítők (családtagok vagy hivatásosok) egy nagyon izgalmas, derűs vetélkedésnek lehettek részesei.

A díjazottak:

- I. *Magyar Csaba* (tanár, Vakok Ált. Isk.)
 - II. *Horváth Mária* (szociális asszisztens)
 - III. *Ferenczi Edit* (telefonközpontos)
- Különdíj: *Hegyes Vivien* (tanuló, Vakok Ált. Isk.)

S akiknek ez a jelenlévők közül megadott, azok megcsodálhatták az *Apróságok nagy tettei* című kiállítást. A rajzok (250) az egyesület által a tavasszal meghirdetett pályázatra érkeztek be. A cél az volt, hogy mutassák be a 3–14 éves alkotók hogyan, miben tudnának ők segíteni egy fogyatékkal élő társuknak, mint önkéntesek. A pályamunkák legjobbjait még az őszi folyamán bemutatjuk könyvtárunkban is. ■

Louis Braille és írása

Louis Braille (1809. január 4. – 1852. január 6.) maga is vak pedagógus, feltaláló, a vakírás, azaz a róla elnevezett Braille-írás létrehozója.

Munkahelye a párizsi Vakok Intézete volt. A Braille-írásnak köszönhetően a Vakok iskolájában elismert tanár lett. A tisztelet ellenére életében, iskolájában nem tanították találmányát. 1852-ben tuberkulózis betegség miatt elhalálozott. Halálát követően 1854-ben Franciaországban hivatalosan is elismerték kialakított írásrendszerét. A 19. század végén az egész világon elterjedt. Magyarországon 1893-ban vezették be.

(forrás: wikipedia)

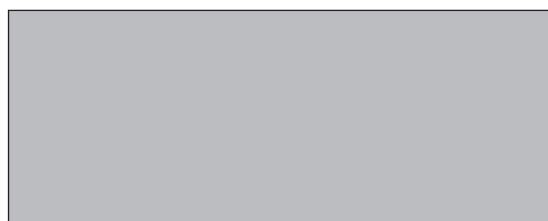
Az Országos Könyvtári Napok mottója idén így szólt: Beszéljünk egymással, tanuljunk egymástól! Tata természeti kincseinek megóvása és a környezettudatosságra való nevelés mindig jelentős hangsúlyt kapott könyvtárunk, a Móricz Zsigmond Városi Könyvtár tevékenységében. Innen származott az ötlet, hogy a tatai gyerekeket egy különleges kézműves foglalkozással közelebb hozzuk a környezetvédelemhez. Október 5-én tehát vendégünk volt a Cellux Csoport két művészeti vezetője – *Pais Panni* és *Dani Boglárka* –, hogy megossza tudását a helyi alsó tagozatosokkal.

A kézműves foglalkozás alapanyagait háztartási és városi hulladékok képezték. A program rendhagyóan kérdés-felelettel indult. Panni és Boglárka arról indított beszélgetést a tanulók között, ki hogyan gyűjti a hulladékot, mit tehetnek saját környezetük megóvása érdekében. A diákok alaposabb ismereteket szereztek az anyagok természetéről és megmunkálásáról. Szó esett a szelektív hulladékgyűjtésről, a környezetvédelemről, valamint az újrahasznosításról is. A lurkók majd kiestek a padból, úgy jelentkeztek, hogy ők adhassák meg a helyes választ a feltett kérdésekre. Bizony nagyon ügyesen fejezték ki elképzeléseiket, véleményüket.

Az „elmélet” után következhetett a gyakorlat, a gyerekek Tetra pack csomagolóanyagból, illetve aromazáró tasakból ké-

szítettek pénztárcát. Látszott az arcukon, milyen boldogságot okoz nekik az alkotás maga, valamint az a csoda, hogy a kidobásra szánt szemétből percek alatt használható tárgyat készítettek olló, tűzőgép és tépőzár segítségével. A nagy nyüzsgésben mindig számíthattak a gyerekek a két segítőtőre és a könyvtárosokra, akik igyekeztek minden kérést teljesíteni. A díszítéshez megint csak különleges anyagokat használtak a lurkók: tisztára mosott öblítő, ketchupös, üdítő flakont, maradék textilt, fonalat... Cikk-cakk ollóval különböző formákat vágta ki a felsorolt újrahasznosított anyagokból, és a pénztárcára rögzítették ragasztópisztollyal. Ebben természetesen felnőtt segítséget kaptak.

A foglalkozás végén egyedi holmikkal, boldogan távoztak a csillogó szemű kis nebulók a könyvtárból. ■

Egy kedves történet, sok szép rajz, szívet derítő írás, sok-sok mosolygó gyermek. Kell ennél több? A Móricz Zsigmond Városi Könyvtár Gyermekkönyvtára *Oroszlán a könyvtárban* címmel rajz- és meseíró pályázatot hirdetett alsó tagozatos diákoknak. Érdeklődésben nem volt hiány, hiszen még óvodás gyermek és felső tagozatos tanuló is jelentkezett a pályázatra.

Már nyáron felkészülhettek a gyermekek, ötletelhettek, hogy melyik jelenetét örökítsék meg a mesének.

Sokan a mesekönyvet kölcsönözték ki és elolvasták az oroszlán könyvtári kalandjait, de volt, aki az általunk rövidített változat alapján dolgozott. Szeptember végére több mint hatvan rajz érkezett: láthatunk ezeken mérges üvöltő oroszlánt és a könyvtáros meséjét türelmesen hallgató jószágot is. A mese valamennyi fontosabb részletét megörökítették a gyermekek.

Az értékelés két kategóriában történt: az 1–2. osztályos rajzolóknak közül a naszályi Angyalffy Mátyás Általános Iskola kis diákja, *Pandúr Petra* győzött. Munkájából kitűnik, hogy szíve-lelke, no és a könyvtár szeretete is benne van a rajzban. A 3–4. osztályos korcsoportban *Horváth Alexandra* üvöltő oroszlánja lett a nyertes. Repült ott szemüveg, papír, s minden tárgy, ami Mari kisaszony körül feküdt, olyan hatalmasat kiabált rá a valójában szelíd jószág!

A meseíró kategóriában *Szigetvári Borbála Zoé* második osztályos veszprémi tanuló végzett az élen, aki igazán frappáns folytatást írt a meséhez. Megtudjuk, hogy az oroszlán később megtanult beszélni, sőt, az igazgatónőt is megréfálta egy kis varázsfőzettel, majd Afrikába utaztak az állat szüleihez – ahonnan vajon visszatértek a könyvtárba?

A történet folytatása és valamennyi pályamunka megtekinthető a Magyary Zoltán Művelődési Központ folyosógalériáján, az emeleten. Biztatunk mindenkit, hogy tekintse meg az alkotásokat, és a jövőben is vegyen részt a hasonló pályázatokon! ■

Eredmények

Rajz kategória

1–2. osztály

1. *Pandúr Petra*, 2. osztály
– Angyalffy Általános Iskola, Naszály
2. *Dinga Laura*, 2. osztály
– Vaszary János Általános Iskola
Jázmin utcai Tagintézménye
3. *Marton Balázs*, 2. osztály
– Vaszary János Általános Iskola
Jázmin utcai Tagintézménye

3–4. osztály

1. *Horváth Alexandra*, 4. osztály
– Kőkúti Általános Iskola Fazekas utcai
Tagintézménye
2. *Pigai Anna*, 3. osztály
– Szent István Általános Iskola, Baj
3. *Venter Dóra*, 4. osztály
– Vaszary János Általános Iskola
Jázmin utcai Tagintézménye

Meseíró kategória

1. *Szigetvári Borbála Zoé*, 2. osztály
– Simonyi Zs. Általános Iskola, Veszprém

Gyönyörű napsütéses időben, a szüretet odahagyva gyülekeztek a vendégek a naszályi könyvtárba, hogy meghallgassák az *Oroszlánkarom* újabb előadását 2011. szeptember 30-án.

Ezúttal az Eötvös József Gimnázium és a Bláthy Ottó Szakközépiskola növendékei adtak elő verset, prózát, és velük muzsikált a Református Gimnázium egyik tanulója is. A tatai gimnázium névadójától, Eötvös Józseftől is hallhattunk egy gyönyörű verset – Nagy Rebeka mondta el –, ami ritkaság, hiszen manapság kevesen szavalják a műveit. De Ábrányi Emilről is elmondhatjuk ugyanezt, az ő Vörösmartyhoz írott verse sokaknak csalt könnyet a szemébe Fischl Ágnes kiváló előadásában.

Akár ma is íródhatott volna Petőfi verse, a *Megint beszélünk, s csak beszélünk* című, mely a költő türelmetlenségét fejezte ki kora tétovázó döntéshozóival szemben. A verset Szabó Edit, a Bláthy Ottó Szakközépiskola tanulója tolmácsolta igen hatásosan. A műsor három egységből épült fel, s a részek között *Bátki Miklós* játékában gyönyörködhetünk, aki nagy hozzáértéssel szólaltatta meg a harmonikát. Már új iskolájában, a Református Gimnáziumban is felfigyeltek kitűnő zenei adottságára. A közönség örömmel fogadta a kicsit politikus kezdés után a második rész meghittebb verseit, melyek a szépségről és az emberi kapcsolatok legszebbjéről: az édesanya és gyermeke kapcsolatáról szóltak. A záró részben a szerelem kapott hangot. Kosztolányi rövid, meghitt prózája után Varró Dániel remekbe szabott nyelvi humorral megírt, *Nyelvművelés* című írása harsány nevetést fakasztott. S a kicsit pajzán befejezés vidámmá varázsolta a műsor végét.

Kellemes hangulatban távozott a közönség, nem csalódtak a műsorban, és a folyosón hangosan tárgyalták a szép élményt: „Ért annyit, mint egy szüreti délután” – mondták, s ez a falusi ember szájából igen nagy szó! ■

Így volt ez október 14-én délután három óra körül is a szomódi Művelődési Ház színháztermében, ahol az *Oroszlánkarom* soros rendezvényén a Kőköti Általános Iskolának és Fazekas Utcai tagintézményének tanulói mondtak verset, prózát.

A kezdeti komoly verseket, melyek az első részben hangzottak el, az 1848-as események és Petőfi, Arany fémjelezték. Harmonikamuzsika választotta el a kezdő blokkot a következő résztől. A muzsikus most is, mint már annyiszor, *Bátki Miklós* volt. A középső részben érzelmesebb, családiasabb versek kaptak helyet, és megszólalhatott a műsor egyik új szereplője, *Almády Katalin* is. Az előadás állandó tagjaira egyébként új feladat hárult a nyári szünet után. Az összeállításban más, újabb versek kaptak helyet, így szinte mindegyiküknek új produkcióval is fel kellett készülniük. *Lak Dávid*, *Kulcsár Evelin Georgina* és *Bátki Márton* sem volt kivétel ez alól. Mindannyian szépen helytálltak. A befejező részben, melyre a címben utaltam, vidám prózák, versek kerültek terítékre Romhányi József és Nógrádi Gábor tollából. Ebben a részben is új szereplő mutatkozott be: *Németh Alma*, aki szintén sikeresen szerepelt. A közönség körében zömmel általános iskolások foglaltak helyet, s örömmel nyugtázták, hogy a velük egykorú fiatalok milyen bátran tolmácsolják a költők, írók gondolatait.

Ezen a helyszínen a jövő évben, január 27-én, a magyar kultúra napja alkalmából kerül sor ismét *Oroszlánkarom*-előadásra. Akkor a Református Gimnázium növendékei Wass Albert és Márai Sándor műveiből összeállított gondolatokkal köszöntik majd a szép ünnepet. ■

Vendégünk volt Nagy Anna helyettes államtitkár, volt kormánybiztos

Az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ Könyvtára és a Könyvtárpártoló Alapítvány programsorozata, a Mesélj nekem! október 14-ei vendége Nagy Anna volt, aki Rémusz bácsi egyik meséjét olvasta fel a gyerekeknek. ■

A gyerekek...

...akiknek a vendég olvas

Az előadó...

...és hallgatói

A mese figurái októberi levelekből...

...dióhéjból, mogyoróhéjból

Ha kellett, volt segítség

(Fotó: Vágvölgyi Mihály)

Az ember tragédiája rajzfilmen

„Szerelem és küzdés nélkül mit ér a lét?”

Jankovics Marcell Kossuth-díjas, érdemes művész, rajzfilmrendező, művelődéstörténész, könyvillusztrátor volt az Országos Széchényi Könyvtár és a Gróf Klebelsberg Kunó Alapítvány *Kalandozások a kultúra és a tudomány világában* című ingyenes előadás-sorozatának vendége október 6-án 18 órakor a nemzeti könyvtárban. A neves rendező *Az ember tragédiája* című rajzfilmjének premierje előtt részleteket vetített a filmből, és mesélt szerelemről, küzdésről, hazáról, az emberről.

Elkészült a talán leghosszabb, legmélyebb mondanivalót hordozó magyar animációs film, amely Jankovics Marcell életművének csúcsa. A művész eredetileg külföldi megrendelésre a Bibliából készített volna animációs filmet *Teremtés* címmel, ám a munka végleg megrekedt. Ekkor keresett, ahogyan ő fogalmaz, egy másik „nagy falatot”, így jutott eszébe Madách műve. Ma már úgy gondolja, ez volt a szerencsésebb választás. 28 évvel ezelőtt egész estés mozifilmlet szeretett volna készíteni a műből, de pénzhányra hivatkozva elutasították, végül néhány évvel később, 1988-ban kapott a munka megkezdéséhez elegendő anyagi támogatást. Azóta folyamatosan dolgozott, az így az elkészült műből most részleteket vetített.

A rendező nem véletlenül választotta előadása címét: „Szerelem és küzdés nélkül mit ér a lét.” (Tizenharmadik szín. Az úr.) A küzdés szó nagyon sokszor szerepel a tragédia szövegében, Jankovics Marcell értelmezésében Madáchnak ez a legfontosabb, a szerelem mellett.

A tragédia

Madách Imre a mű első változatát 1852-ben írta meg a börtönben, ahol Rákóczy János szabadságharcos rejtegetése miatt ült. Ennek a változatnak még Lucifer volt a címe. 1859. február 17-én kezdte újra írni *Az ember tragédiája* című drámai költeményének második változatát a Nógrád megyei Alsósztrégován. A darabot tizenhárom hónappal később, 1860. március 26-án fejezte be. Madách Arany Jánosnak küldte el a kéziratot, aki híres válaszlevelében többek között így vélekedett: „Az Ember tragoediája úgy conceptióban, mint compositioiban igen jeles mű. [...] egy kis külsimitással irodalmunk legjelesb termékei között foglalhat az helyet. Nem tudom, mi szándéka van Kegyednek a kiadásra nézve: én ohajtanám ezt a Kisfaludy-társaság útján eszközölni, a mi, remélem, sikerülne is.”

Arany János egy évvel később, a Kisfaludy-társaság 1861. október 31-ei ülésén maga mutatta be a tragédiát, sőt részleteket is felolvasott belőle. Az alkotás a társaság támogatásával, 1861-es évjelzéssel, de 1862. január 12-én hagyta el a nyomdát Emic Gusztáv kiadásában.

Ez a kiadvány nem került kereskedelmi forgalomba, hiszen a társaság saját tagjainak és támogatóinak szánta. Feltételezések szerint kétszázötven példány jelenhetett meg belőle, amelyből Madách húsz tiszteletpéldányt kapott. A műből eddig közel kétszáz különböző kiadás látott napvilágot.

A műnek nincs elmesélhető keletkezés-története, hiszen sem a család, sem a szűkebb barátok nem voltak beavatva a készülő költemény tervébe.

A darab ősbemutatóját Paulay Ede rendezésében 1883. szeptember 21-én tartották Budapesten, a Nemzeti Színházban. Az első Ádám Nagy Imre, az első Éva Jászai Mari, az első Lucifer pedig Gyenes László volt. A darab ezredik előadását 1963. április 7-én láthatta a nagyközönség a budapesti Nemzeti Színházban. ■

„Vár a Duna”

Kárpát-medencei Olvasókörök nemzetközi konferenciája Újvidéken

✦ Halász Magdolna

Ez év nyarán az Olvasókörök Szövetsége a Vajdaság egyik legszebb városában, Újvidéken rendezte meg háromnapos nemzetközi konferenciáját. A vendéglátónk, *Tóth-Báthory Erzsébet*, a Magyar Szó Olvasókör elnöke színvonalas, gazdag programmal várta az anyaországi és a helyi civil szervezetek tisztségviselőit, tagjait.

A problémamentes megérkezés, a kedves fogadtatás, a szálláshelyek elfoglalása után máris városnéző séta következett. *Uri Ferenc* történész-tanár kiváló kalauzolásával ismerhettük meg a Duna bal partján alapított település történetét, különleges értékeit. Megtudhattuk, hogy a környék a kőkorszakban már lakott terület volt, később Petur bán birtokához tartozott. Az 1237-ben keletkezett forrásban először Péterváradként említik. A lakosság sokat szenvedett a török és más hódító hadak kegyetlen pusztításaitól. 1748-ban Mária Terézia szabad királyi városi rangot és a *Neoplanta* nevet adta a virágzó településnek. A kiváló természeti, gazdasági adottságok a szerb és magyar őslakosokon kívül más népcsoportokat is idevonzottak. 1999-ben a NATO bombázásai során a két partot összekötő hidak is súlyo-

san megrongálódtak. Szomorú emlékeztetőként az egyik híd maradványa ma is látható. A Budapesthez hasonló fekvésű, különlegesen szép természeti környezetben alapított, soknemzetiségű település gazdasági, közlekedési, kulturális központ, és a Vajdasági Autonóm Tartomány székvárosa.

Az óvárosi sétánk során felkerestük az 1237-ben épült péterváradi erődöt, a többszintes építészeti mesterművet, megcsodáltuk a páratlan műemlékeket. Újvidék jelképe a felső szinten kiemelkedő toronyóra (a hajósok fontos tájékozódási eszköze), érdekessége, hogy a pontos időt a nagymutató, a percekét a kismutató jelzi. Aztán láthattunk sok ódon és modern épületet, valamint a különleges formájú, ovális alaprajzú Tartományi Képviselőházat. Megtudhattuk, hogy a vajdasági parlamentben a magyar képviselők magyarul mondhatják el a véleményüket, javaslatukat.

A város központjában *László atya* várt minket, aki szemléletesen mutatta be a belváros szecessziós és modern házait, a templomokat, a híres Mária Neve bazilikát a 74 méter magas tornyával, majd *Heinermann Péter* könyvtáros kollégánk kalauzolásával

egy klasszicista magánlakás oromzatán fedték fel II. Rákóczi Ferenc, a nagy fejedelem portróját is. A Magyar Szó többszintes székháza a magyarok kedvelt találkozóhelye, itt működik a Magyar Szó napilap, a folyóiratok szerkesztősége, a számos értékes magyar nyelvű dokumentum közreadója, a Fórum Kiadó. A könyvtár is helyet kapott az épületben. A településen magyar színház is működik, és az egyetemen magyar nyelven is folyik oktatás.

Ezután a Városháza gyönyörű dísztermében Mókus Attila és Zorica Belić tehetséges fiatal művészek közkedvelt opera- és operettrészletekkel kápráztattak el bennünket, majd Heinermann Péter, a Szerb Matica Könyvtárának kiváló tudományos munka-

társa Újvidék gazdag történelmi múltját és jelenét vázolta fel. Este a kiadós vacsora után a Magyar Szó Klubban Németh Ferenc művelődéstörténész, író nyitotta meg a nálunk is ismert *Léphaft Pál* egyedülálló karikatúrákiállítását. A rendkívüli tárlat megtekintése után *A kővé vált könyvtár újraelvasása* címmel Buzás Mihály, a Magyar Szó szerkesztője páratlan előadása következett, aki megszállottan kutatja, elemzi Jókai Mór *Az aranyember* című regényének dunai helyszíneit földrajzi szempontok szerint. Az eddig elért eredményeit – például az Adakaleh sziget helyét, eltűnésének körülményeit – színes képekkel, különféle egybevetésekkel, magyarázatokkal adta közre. A könyvbemutató keretében a *Széchenyi István Szerbiában – 183.* című hiánypótló dokumentumot Németh Ferenc, a jeles irodalomtörténész, a Fórum Könyvkiadó igazgatója ajánlotta a jelenlévőknek. A *Bordás Győző* összeállításában megjelent különleges kötet a reformkor kiemelkedő személyiségének szerbiai útinaplóját, az al-dunai folyamszabályozással kapcsolatos munkálatait és számos kordokumentumot ad közre.

Másnap délelőtt a modern stílusban épült újvidéki Tartományi Képviselőház tanácskozó termében az *Egy város, egy régió ezer éven át tartó és megtartó közösségi lét*” című kerekasztal-beszélgetés részesei voltunk. A szervezők képviselőjében Deák György, az Olvasókörök Szövetsége társel-

Középen: Csáky S. Piroska és Halász Magdolna

nőke köszöntötte a jelenlévőket, rövid tájékoztatást adott a szövetség sokszínű munkájáról, kiemelte a határon kívüli kapcsolatok fontosságát, majd bemutatta az elnökséget és a tagszervezetek vezetőit. Tóth-Báthory Erzsébet, a Magyar Szó Olvasókör elnöke a vendéglátók nevében üdvözölte a jelenlévőket, majd megismerhettük a vajdasági civil szervezetek képviselőit is. Ezután *Józsa László* levezető elnök, a Magyar Szó igazgatója szívélyesen üdvözölte *Kalmár Ferenc Andrást*, a Magyar Országgyűlés Külügyi Bizottsága tagját, *Szentgyörgyi Klárát*, Magyarország belgrádi nagykövetségének kulturális attaséját, *Zsoldos Ferencet*, a Magyar Nemzeti Tanács alelnökét, *Erdély Lenkét*, a Vajdasági Magyar Szövetség újvidéki szervezetének elnökét, *Orosz Attilát*, a Református Keresztyén Egyház bácskai esperesét. A mindnyájunk számára jelentős fórumon alaposabban megismerhettük a vajdasági magyarok jelenlegi helyzetét, gondjait, terveit. Megtudhattuk, hogy az anyaország kormánya támogatja a magyar–magyar civil szervezetek együttműködését. A közös problémák megoldását megkönnyítheti a magyar–magyar kapcsolatok erősítése, egymás munkájának alaposabb megismerése, a közös programok szervezése, ami az összetartozás egyik biztosítéka.

A délelőtti program az Olvasókörök Szövetsége vándorbotjának ünnepélyes átadásával folytatódott. Az előző évi sárospataki nemzetközi konferencián *Nemes Erzsébet*, a budapesti Kölcsey Olvasókör elnöke adta tovább a szövetség szalagokkal díszített, faragott kopjafáját a Sárospataki Irodalmi Olvasókör elnökének. Az anyaországból érkezők képviseletében ezúttal *Halász Magdolna* sárospataki olvasóköri elnök a Saint-Exupéry *A kis herceg* című kötetében megfogalmazott „titkok” ismeretében nyújtotta át a vándorbotot Tóth-Báthory Erzsébetnek. A tanácskozás *Csáky S. Piroska* ny. egyetemi tanárnak, a Magyar Kultúra Lovagjának *A kultúra megtartó ereje – Közösségi élet a szórványban* című, értékes előadásával zárult.

Kora este a Petőfi Sándor Magyar Művelődési Központban (*Magyar*) *Szóból ért az ember* címmel színvonalas gálaműsor része-

sei lehettünk, amelyen nagy sikerrel mutatkoztak be az anyaországi és a délvidéki szervezetek. Különleges élmény volt a Magyar Szó élőújságja, a színpadi beszélgetések, a tréfás visszaemlékezések *Kontra Ferenc* és *Lajber György*, valamint *Ferenczi Jenő* színművész káprázatos közreműködésével. A műsorközlő *Mészárosné Bába Lúcia*, a Magyar Kultúra Lovagja volt. Az emeleti helyiségben kiállítás várta az érdeklődőket helyi és anyaországi festményekből. A tárlatot *Bunyik Lili*, a helyi PEART képzőművészeti csoport vezetője nyitotta meg. Az egész napos program késő estig tartó zene, táncos baráti találkozóval zárult.

A nemzetközi konferencia harmadik napján félnapos kirándulás keretében autóbusszal utaztunk Tiszakálmánházára, ahol a helyi tájház néprajzi, helytörténeti értékeit ismerhettük meg. Titelnél sétahajóra szálltunk, a vendéglátónk *Szabó József*, a Tartományi Mezőgazdasági Fejlesztési Alap igazgatója volt. Mindnyájunk számára feledhetetlen élmény volt a táj szépsége, a tamburaszó mellett a kötetlen baráti beszélgetés, a torkolat, ahol a Tisza a Dunába ömlik, a kikötés után Titel település páratlan helytörténeti értékei (az ásatások során feltárt egyedülálló leletek, a templom kincse stb.) bemutatása, megismerése.

Késő délután búcsúztunk el vendéglátóinktól. A szerb–magyar határnál töltött több órás várakozás után éjfél tájban érkezünk meg Hódmezővásárhelyre, és kora hajnalban, kissé fáradtan indult mindenki hazafelé.

Hálásan köszönjük a kedves vendéglátóinknak, Tóth-Báthory Erzsébetnek és munkatársainak a szívélyes vendéglátást, az odaadó gondoskodást, az értékes, színvonalas programot, amely a kapcsolatainkat szélesítheti, a közös munkálkodásunkat tovább erősítheti. ■

Az én könyvtáram

▲ Szólya Miklós, Kiskunfélegyháza

Hujter Alexandra, Kolontár ▼

A Veres Pálné Gimnáziumnak, a hazai nőnevelés első intézményének a könyvtára különleges hely, ha csak a nagy könyvtáros személyiségekre gondolunk, akik munkájukkal kiválóan fejlesztett állományt hagytak a késői utódra. Csak néhány név: *Kamarás Istvánné, Ugrin Gáborné, Keszthelyiné Máryi Ildikó, Máténé Horgos Éva.*

Miközben folyt a könyvtári tér átalakítása, az állomány ellenőrzése. 2011 januárjában útjára indult a kérdezz-felelek könyvtári játék. Heti rendszerességgel változott a téma, amely adódott a jeles napokból. Gyakran erősítette ez összetartozásunkat itt, az alma materben, hiszen a magyar tudomány, művészet, közélet számos kiválósága volt diákja, tanára ennek az intézménynek. E tekintetben támaszkodhattunk a kolléganőnk, *Gráberné Bősze Klára* kutatómunkája eredményeként létrejött helytörténeti, iskolatörténeti gyűjtemény, levéltár anyagára.

A kérdések egyszerű referenz feladatok voltak, amelyeket a kézikönyvtár gazdag állománya segítségével könnyen, néhány perc alatt megválaszoltak a diákok. Célunk az információszerzés örömeinek megélése mellett természetesen a kézikönyvhasználat gyakorlaltatása is volt. Könnyen, gyorsan lehetett „könyvtári zsetonokat” gyűjteni.

A kapott kis színes kuponok természete-

sen inspiráló nyereményekre voltak bevált-hatók a zsetonok számától függően: soron kívüli fénymásolás, nem kivethető dokumentumok rövid határidejű kölcsönzése mellett rendkívül vonzóknak tűnt az egy napi könyvtárosság, a könyvtári éjszaka, a Kiskönyvtáros cím.

Az egy napi könyvtárosság során két diákunk is megélhette, milyen komplex feladat a könyvtárosi, a könyvtárostánári. Igyekeztem úgy kiválasztani a feladatokat, hogy mindenből kapjanak ízelítőt. Az új dokumentum közös feldolgozása után megtanulták a kölcsönzést, az ajánló készítését, betekintést nyerhettek a könyvtári rend kialakításába, sőt, a könyvtárhasználati óra előkészítésébe is. Megízlelhették, mennyire nem könnyű feladat a heti referenzkérdések összeállítása.

A könyvtári éjszaka

Tíz diákunk elérte a bűvös 150 zsetont. Ők már sokszor olyan feladatot is megoldottak, amely kétlépcsős kutatókérdés volt. Sőt, részt vettek az állomány jelzetezésében is, így megismerték a szakrendet, ahogy ők mondták, a „számok és betűk rejtjeleit”.

A könyvtári éjszakát eredetileg iskolázásra, az évfáradó előtti utolsó estére terveztük. Az elhúzódó leltár és a felújítási munkák

megindulása azonban ezt megghiúsította. Maradt az évkezdésre. Már-már reménytelennek tűnt ez is. *Murányi Adrienn* könyvtáros kolléganőmmel megfeszített, hosszított munkarendben próbáltuk visszarakni a polcra a dokumentumokat, hogy végre a nagytakarítás eltüntesse az utolsó nyomokat. Terveztük, terveztem a lemondó levelet, amikor elindult a gyerekek e-mailjeinek sora. Hogyan találkozzunk, mit hozzanak, kérdezték.

Nem volt mit tenni. A könyvtári éjszakát a szülők és az iskolavezetés engedélyével terveztük. Azon a napon mindketten korán érkeztünk, s délután négy órakor adtuk át a könyvtárat a takarítóknak, akik csodálatos munkát végeztek. Hét órakor a gyerekek már nyomát se látták a „csatatérnek”, csak a változásokat vehették számba. A közös vacsora előtt beszélgettünk a könyvekről, a könyvtár jövőjéről.

Ezen az éjszakán fogadtuk őket kiskönyvtárosokká, akiknek több kötelességük és joguk van a könyvtárban, mint a többi tanulóknak. Hagyományt folytatunk, hiszen Ugrin Gáborné alakította ki intézményünkben az osztálykönyvtárosok rendjét, ami feladatokat és lehetőségeket adott a diákoknak.

A mi kiskönyvtáros „kollégáink” kedvükre válogathattak a könyvtári rendben, saját könyvespolcot alakíthattak ki. Így lett gazdája a kémiának, a biológiának, a verseknek, a sportnak, a történelemnek. Azonnal nekiláttak, hogy saját elképzelésük alapján szépítsék az adott területet. Volt, aki kis kiállítást készített egy-egy polcon, de az egyedi feliratok is az ő kezük munkáját dicsérik.

Tervezzük a kiskönyvtáros kör diákjaival újabb tagok felvételét, aminek természetesen egyik feltétele a kérdezz-felelek játékban való aktív részvétel.

Ezen az éjszakán merült föl bennük az is, hogy ismerjük meg Budapest könyvtárait, induljunk útra. Ennek keretében tettünk látogatást az Egyetemi Könyvtárba, ami életre szóló élmény volt számukra.

Átbeszéltük a könyvtár terveit, majd lassan közeledve az éjfélhez megágyaztunk. Micsoda élmény könyvekkel körülvéve elaludni! Lázár Ervint olvastam fel esti meseként, s mindenki kapott az éjjeliszekrényére (kis zsámolyaink új funkciója) egy-egy kötetet tőle.

Villanyoltás, még néhány percnyi forgozódás, kuncogás, aztán elcsöndesült minden. Két óra után halk lapozásra, a lapok súrlódására ébredtem: egy kislány még mindig olvasott. Nem tudta letenni a könyvet. Rászóljak? Nem tettem, örültem.

A közös reggeli után mindenki szépen felöltözötten indult az osztálytermébe, hogy részt vegyen az első tanítási napon. Nem tagadom, álmosak voltunk, kóvályogtunk mindketten ezen a szeptember elsejei napon.

A torta

Az éjszaka során beszélgetve tettem említést arról, hogy szeptember 16-án leszek „egy éves” az iskolában. Nem nagyon volt módunk a könyvtári éjszakát értékelni magunk között, hiszen a tankönyvkérdés, az év eleji munkaterv, a bemeneti könyvtári mérés és még ezer dolog fűszerezte a napjainkat. Eljött szeptember 16.

Kiskönyvtárosaink naponta többször jönnek, így nem volt meglepő, hogy ezen a napon is együtt volt az éjszakai csapat. Csak arra lettem figyelmes, hogy nem engednek a nagyterembe. Izgalommal teli sutyorgás, majd boldog „most már lehet” felkiáltás után várt rám a terített asztal, még koccintásra is mód volt a gyümölcslével.

Egyéves gyertyámat nem fújtam el, hiszen tudták, a könyvtárban nem lehet égő tárgy, vigyáznak ők is az örökségre, az írott szóra. Megilletődötten kezdtem bele a második évbe. ■

A népmese napja alkalmából a Budapest XXII. kerületi iskolák tanulóit képviselők találkozója volt 2011. szeptember 28-án 15 órakor a Nádasdy Kálmán Művészeti és Általános Iskolában.

A Magyar Olvasástársaság (HUNRA) 2005-ben felhívással fordult mindazokhoz, akiknek fontos a népmesék fennmaradása és a mesékben élő bölcsességek továbbhagyományozása, hogy csatlakozzanak azon kezdeményezéshez, amely szerint ezentúl szeptember 30-át, Benedek Elek születésnapját, a népmese napjaként tiszteljük.

Ennek szellemében az idei tanévben a XXII. kerület könyvtárostánárai úgy gondolták, az iskolai kereteken túl, kerületi szinten is szeretnének megemlékezni, ünnepelni.

A délutánt a Nádasdy Kálmán Művészeti és Általános Iskola tagintézmény-vezetője, Schranz Nándor nyitotta meg. A program Vereczki Krisztinának, a Hugonnai Vilma Általános Iskola tanulójának felolvasásával, *A só* című mesével folytatódott. Kedves, szép bábelőadásban gyönyörködhettünk,

*Mondj egy mesét, a tiédet
Mond egy mesét, ami szép
Mondok én is egyet, ami szép
Megszépíti kettőnk életét.*

(Dalszöveg – Piramis – Som Lajos)

melyet a Rózsakerti Általános Iskola 2. osztályos tanulói adtak elő. A bábosokat két mesemondó követte, *Ramos Maja*, a Gádor Általános Iskola 4. osztályos tanulója saját meséjét olvasta fel nekünk, *Kőszegi Anett*, az Árpád Utcai Általános és Német Nemzetiségi Iskola 7. osztályos tanulója *Hazudós meséjével* csalta elő mosolyunkat. Jó kedvünk fokozódott, amikor a Nádasdy iskola 4. osztályából jött tanulók előadták Móra Ferenc *Mujkó* című dramatikus mesejátékát, melyet Schranz Nándor tanított be.

A Herman Ottó Általános Iskola könyvtárosa összeállított egy mesetotót, melyet szeptember 30-án minden iskolában megkapnak a gyerekek. Az előadás után minden szereplő kapott a Kempelen Farkas Gimnázium diákjai által készített emléklapból.

A lelki táplálék után hamuba sült pogácsától, buktától és üdítőtől felfrissülve gyönyörködhettek a meghívottak saját és mások meseillusztrációiban, tündérbábjaiban.

A találkozó zárásaként pedig nem három, csak egy kérés, kívánságom volt a gyerekekhez: vigyázzunk meséinkre!

Így, közösen. Mindannyian. Gyerekek, szülők, tanárok.

Köszönöm kollégáimnak, a szülőknek, de legfőképpen a gyerekeknek ezt a *mesés délutánt*. ■

Írások a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny 2010/2011-es versenyévjáráról 5.

Bemutatkozik a 2011-es döntő házigazdája,
a mátészalkai Esze Tamás Gimnázium és Könyvtára

◆ Vargáné Herman Anna–Kovácsné Bálint Mária

A gimnázium

A szatmári térség egyik legnagyobb és legrangosabb középiskolája a 1947-ben alapított mátészalkai Esze Tamás Gimnázium. Jelenleg 24 osztályban közel 800 diák számára nyújt magas szintű képzési lehetőséget. Korábban évtizedeken keresztül egészségügyi, óvónői, géplakatos szakközépiskolai képzés is folyt az intézményben.

2001 óta – Mátészalkán egyedülként – iskolánk tiszta profilú gimnáziumként működik. Általános tantervű osztályaink mellett emelt szintű tanulócsoportokat is indítunk biológia-kémia, magyar-történelem, matematika, angol és német tantárgyakból.

Intézményünk alapvető feladata az általános műveltség megalapozása, és a kétszintű érettségire, továbbtanulásra történő felkészítés. Iskolánk ökoiskola és 2010 óta regisztrált tehetségpont is, s emellett mint bázisiskola, szoros kapcsolatot tart a régió alap- és középfokú oktatási intézményeivel.

Az Esze Tamás Gimnázium a térség kulturális-szellemi centruma és műhelye is. Diákjaink rendszeresen vesznek részt különféle versenyeken, pályázatokon. Iskolánk egyik legrangosabb saját rendezvénye a több évtizedes múltú visszatekintő Tudományos Diákkonferencia és Művészeti Fesztivál, az ún. „Esze napok”, ahol színvonalas vetélkedőkön, előadásokon, bemutatókon mérhetik össze tudásukat a térség és gimnáziumunk diákjai.

Iskolaújágunk, az ET (Esze Tamás) közel három évtizedes múltú tekint vissza, s hitelesen dokumentálja az iskolai élet eseményeit. Az intézmény történetéről korábban két évkönyv is beszámolt, s azóta 2002-ben és 2007-ben ismét megjelent kettő, melynek szerkesztésében aktívan részt vettünk. Tervünk, hogy az elkövetkező időszakban ötévente jelenjen meg ilyen kiadvány.

Számos iskolai hagyomány színesíti a diákéletet, ezek közül a legrangosabbak az elsősök avatása, a szalagavató, a ballagás, valamint a névadónk, Esze Tamás emlékét is őrző iskolatörténeti vetélkedők. Talán egyik legszebb hagyományunk a karácsonyi koncertsorozat, amikor gimnáziumunk énekkarosa megajándékozzák műsorukkal Mátészalka és a környék templomait, intézményeit. Tehetséges szavalóink, énekkarosaink, amatőr színjátszóink aktív szereplői iskolánk és a város kulturális életének.

Oktató-nevelő munkánkat saját alapítványaink is segítik, támogatják: Kölcsey Ferenc Tanulmányi Alapítvány, Idegen-nyelvi Alapítvány, Esze Tamás Alapítvány.

A gimnázium 2002-es felújítása után tárgyi feltételeink jelentősen javultak. Az intézmény 50 tanteremmel, 12 szaktanteremmel, könyvtárral, 7 jól felszerelt szertárral, tornateremmel és (városi) sportcsarnokkal rendelkezik.

Az iskolai könyvtár

Iskolai könyvtár 1947-től, gimnáziumunk alapításától kezdve működik iskolánkban. Elődeinknek adományokból s minisztériumi ajándékkönyvekből sikerült lerakniuk a

könyvtár alapjait, az ötvenes évektől pedig már saját költségvetési keretből lehetett fejleszteni a gyűjteményt. 1969-től függetlenítt könyvtárostánár végezte az állomány gyarapítását, gondozását, kinek munkáját immár évtizedek óta ketten is főállású könyvtárosként vesszük tovább. Tiszteletünk jeleként 2007-ben nagy elődünkről, *Áts Józsefről* neveztük el könyvtárunkat.

Mindkettőnknek ez a második munkahelye. A könyvtárosi végzettség mellett mindketten rendelkezünk magyar szakos tanári oklevéllel is, melyet a tájékoztató munkában is kiválóan tudunk hasznosítani. Igyekszünk folyamatosan továbbképezni magunkat: az elmúlt években egyikünk pedagógus szakvizsgát, másikunk informatikus könyvtárosi egyetemi végzettséget szerzett.

A házigazda
könyvtárostánárok

1985 őszén iskolánk új épületszárnyal bővült, amelyben végre igazi otthonra lett könyvtárunk, majd a 2002-ben befejeződött rekonstrukció eredményeképpen sikerült létrehozni egy olyan esztétikus, barátságos, korszerű információs bázist, amely – sokak véleménye szerint – a megye egyik legszebb iskolai könyvtára lett. A 130 m²-en egy – akár 40 főt is befogadni képes – olvasóterem és kölcsönzői tér (ami igény szerint elválasztható vagy egybenyitható), valamint egy 14 m²-es raktár-feldolgozó helyiség található. A könyvtárban a teljes nyitvatartási időben négy számítógép segíti a tanárok és a diákok információszerését. Technikai eszközeink nagyobb részét pályázatokon nyertük (számítógépek, Szirén-program, nyomtató, szkennerek, tévé, video- és DVD-lejátszó, kisebb irodatechnikai berendezések stb.).

A hagyományos katalógusokat már nem építjük, mivel Szirén adatbázisunkat használjuk. Terveink szerint 2012 februárjára befejezzük az adatbevitelt, mivel a TÁMOP 3.2.8/08/1-es pályázatunk – melynek végső célja egy megyei közös katalógus kiépítése – határideje is erre kötelez bennünket.

A több mint 25 ezer kötetesre gyarapított állomány a szakszerű gyűjteményszervezésnek köszönhetően igen sokszínű. Gyűjtőkörét a gimnázium képzési sajátosságainak megfelelően pedagógiai programunk határozza meg. Kiemelten kezeljük a nyelvkönyvek gyarapítását, mivel Világ-Nyelv Forrásközpont vagyunk. Nagy gondot fordítunk az iskolatörténeti dokumentumok és a pedagógiai szakirodalom gyűjtésére is, mert tantestületünk tagjai magukévá tették az élet-hosszig tartó tanulás elvét. A hagyományos dokumentumok beszerzésén kívül gyűjtünk audiovizuális dokumentumokat is, ezen belül oktatást segítő anyagokat és az iskolai eseményeket, ünnepeket megőrkítő felvételeket.

Mi is tapasztaljuk, hogy a szabadidős tevékenységek sorában az olvasás az utóbbi időben jócskán háttérbe szorult, ezért különösképp odafigyelünk az igényes, tartalmas szépirodalmi művek beszerzésére, ajánlására. Az olvasás megszerettetése, az olvasóvá és a rendszeres könyvtárhasználóvá nevelés érdekében gyakran szervezünk vetélkedőket, hirdetünk meg iskolai pályázatokat.

Annak ellenére, hogy napjainkban a sajtótermékek zöme online változatban is elérhető, könyvtárunkba több mint harmincféle időszak kiadvány jár, ugyanis fontosnak tartjuk, hogy a diákokat naprakész tájékoztatóra szoktassuk.

Könyvtár-pedagógiai tevékenység

A Nemzeti alaptanterv elvei szerint a helyi pedagógiai programban rögzítetteknek megfelelően a tanulók könyvtárismereti órákon sajátítják el az önálló ismeretszerzés módszereit, de bármilyen szakórán szívesen megismertetjük a diákokat a tantárgy szakirodalmával és a kézikönyvek használatával. A tanulók igényes könyvtárhasználóvá azonban csak hosszú évek türelmes nevelőmunkája

során válhatnak, s akkor igazán eredményes ez a fáradozás, ha tanár, könyvtáros, diák szoros együttműködésén alapul.

„Az iskolai könyvtár nem önálló intézmény, de jól körülhatárolható létesítmény, amely sajátos eszközeivel hozzájárul az iskola pedagógiai programjának megvalósításához, szervezetileg és funkcionálisan beépül az iskola tevékenységének egészébe. Minden szakterülettel együttműködik...”¹

Ez a megállapítás érvényes a mi könyvtárostánári munkánkra, tevékenységünkre is, hiszen ez az *együttműködés* teszi lehetővé, hogy sokoldalú tevékenységet folytathassunk. Ajtónk mindig nyitva áll minden kívülről induló kezdeményezés, kérés előtt, induljon ki az bármely munkaközösségtől vagy diákok részéről. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy mi ne kezdeményeznénk saját programokat: kiállítások, vetélkedők, ünnepségek szervezői, író-olvasó találkozók, rendhagyó irodalomórák és számtalan más rendezvény házigazdái is vagyunk.

Gyakran közreműködünk különféle projekteknél, pl. a kistérség diákjainak tehetséggondozásában, Klorofill Oktatóközpontunk környezeti nevelési programjaiban. Szívesen veszünk részt kiadványok, iskolai évkönyvek, verses diákantológiák, visszaemlékezések, bibliográfiák stb. szerkesztésében is.

A mindennapi könyvtári tevékenységeken, szolgáltatásokon túl a könyvtár a színtere a színházlátogatások szervezésének, a pályaválasztási, továbbtanulási tanácsadásnak is.

A kellemes, esztétikus környezetben a tanulók és a kollégák egyaránt szívesen töltik

idejüket. Szünetekben, lyukasórákban, de délutánonként is gyakran látogatják könyvtárunkat: tanulnak, olvasnak, interneteznek. Ilyenkor nekünk is több időnk marad egy kis beszélgetésre, „lelkizésre”, hiszen az évek során megtapasztaltuk, hogy egy jó könyvtárostánár egy kicsit pszichológussá is kell, hogy váljon.

A Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny és könyvtárunk

„A könyvtár egyetemes segítője lehet az oktatásnak minden tantárgyban, de csak akkor, ha felkészülten veszik igénybe, kihasználják információs lehetőségeit...” (Varga Balázs)

Közel húsz éve minden tanévben indulnak diákjaink a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Versenyen. Mindig is elkötelezetek voltunk a vetélkedő iránt, hiszen a kezdektől fogva kivétel nélkül minden tanévben indítottunk versenyzőket, akkor is, amikor még csak megyei szinten szerveztek hasonlókat. A tehetséggondozás –mert erre a munkára már régen is így tekintettünk – nagyon fontos számunkra, hiszen pedagógusként ebben tudunk igazán sikereket elérni. Eredményeink általában kiemelkedőek voltak, hiszen tanulóink megyei szintig mindig eljutottak, de hat alkalommal országos helyezést is elértek. Kronológiai sorrendben: *Györfi Mihály* (1999), *Sváb Norbert* (2003), *Bíró Enikő* és *Koncz Judit* (2006), *Tóth Hajnalka* (2009), *Hornyák Judit* (2010).

Sajnálatainkra-örömeinkre ebben a tanévben nem indíthattunk versenyzőket, mivel az OPKM pályázatán elnyertük a rendezés jogát, amely igen nagy megtiszteltetés volt számunkra. Pályázatunkban külön kiemeltük: szeretnénk megmutatni azt, hogy országunk keleti csücskében is komoly szakmai munka folyik. Megfogalmazzuk azt is, hogy mi már nagyon sokat utaztunk Budapestre – és azon túl is – könyvtárhasználati versenyekre, ezért örülnénk annak, ha végre mi is házigazdái lehetnénk egy ilyen színvonalas rendezvénynek. Jó érzéssel és büszkeséggel

¹ Dán Krisztina: Az iskolai könyvtárak fejlesztésének stratégiája (ÚPSZ, 2003. 1. sz. p. 7.)

töltött el bennünket, hogy a versenybizottság pályázatunk értékelésénél kiemelte a „magas színvonalú iskolai könyvtári, könyvtár-pedagógiai munkát, a versenyen eddig elért eredményeket és a verseny iránti elkötelezettséget”.

Nagy feladat várt ránk, de tudtuk, hogy számíthatunk az iskolavezetés, kollégáink és lelkes diákjaink támogatására is. Az előkészületek során arra törekedtünk, hogy mind szakmai szempontból, mind élményekből s a híres szatmári vendégszeretetből is sokat tudjunk nyújtani vendégeinknek. Reméljük, mindenki számára emlékezetes marad a kirándulás, a környező, kicsi falvak szépsége, a mátészalkai Szatmári Múzeum gyűjteménye és mesélőkedvű igazgatója, a finom kenyérlángos, néptáncgyűttesünk fergeteges műsora, a délelőtti látogatás a városi Képes Géza Könyvtárban, s a rövid városnéző séta is.

Persze az igazi munka másnap, szerdán délelőtt, a verseny ünnepélyes megnyitóját követően kezdődött. A zsűri tagjai és a versenyzők minden kreativitásukat, tudásukat latba vetve lázasan dolgoztak összetett, de rendkívül érdekes feladatukon. A versenyzők az ismeretlen könyvtári környezetben is jól teljesítettek, hiszen minden feltétel adott volt a zökkenőmentes munkához.

Úgy érezzük, a verseny megerősített bennünket önmagunkba vetett hitünkben, abban, hogy jó úton járunk, s ismét megbizonyosodtunk a könyvtár és a könyvek életünkben betöltött nélkülözhetetlen szerepéről is. Mindössze annyi hiányérzetünk maradt, hogy az idő rövidege miatt sajnos nem volt lehetőségünk elmélyültebb szakmai beszélgetésekre.

Végezetül megköszönjük a zsűri tagjainak és az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum munkatársainak lelkiismeretes, magas szintű szakmai tevékenységüket, s idézünk egy részletet *Dömsödy Andrea* iskolai könyvtári szakreferens nekünk írt leveléből, kinek szavaihoz mi is csatlakozunk:

„Nagyon köszönjük minden felkészítő kollégának a tehetséges tanulók fejlesztésébe fektetett nem kevés munkáját! Gratulálunk az idej legjobbaknak!” ■

(A szerzők a mátészalkai Esze Tamás Gimnázium könyvtárostanárai)

Lelki gazdagodás az iskolai könyvtárban

Folytatódott a könyvtárhasználati verseny Kassán is

A 2009/2010-es tanévben hagyományteremtő szándékkal kerestünk határon túli partnereket a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny lebonyolításához. Ezzel is szeretnénk hozzájárulni a könyvtár-pedagógia fejlesztéséhez, a könyvtári módszerek terjesztéséhez. Az ezzel kapcsolatos tudás és az elkészült feladatlapok megosztásán túl pedig ezzel is szeretnénk egy lehetőséget nyújtani ahhoz, hogy minél több kultúrához, tanulás-hoz kötődő pozitív élményhez juthassanak a tanulók.

A 2009-es felhívásunkra jelentkezett *Fülöp Éva*, a kassai Ipariskola könyvtáros-tanára, akinek bemutatkozását, első tapasztalatait e lap ezévi első számában olvashatják. A szervezési nehézségek ellenére, a kolléganő szakmai elhivatottsága és a tanulói igények eredményeként a magyarországi versennyel párhuzamosan a 2010/2011-es tanévben is vetélkedhettek az iskolai könyvtárban a kassai középiskolás diákok.

A tapasztalatokról, élményekről néhány rövid beszámolót teszünk közzé, melyek véleményünk szerint megmutatják az úttörő kezdeményezés szükségességét, eredményeit.

A könyvtár akkor tölti be szerepét, ha élet van benne. Számomra a könyvtárhasználati verseny újabb lökötést, elevenséget hozott: látni 24 diákot, amint csendben, szorgalmasan böngészik a lexikonokat, értelmes dolgokat keresnek az interneten, s önmaguk is rácsodálkoznak adatokra egy-egy új információ olvasatán. Egy könyvtáros számára nincs felemelőbb érzés! Így éltem meg újra a háromfordulós Bod Péter könyvtárhasználati versenyt, amely keretén belül jó volt újra tapasztalni a kollégák nagyszerű hozzáállását, részvállalását. Fájjalom, hogy nem döbbenek rá még Szlovákiában az iskolai könyvtárak és könyvtárosok fontosságára... De remélem ez az idő is eljön, s mi már akkorra kemény gyakorlatokkal rendelkezünk majd. Nagy érdeme van ebben *Dömsödy Andreának*, az OPKM szakreferensének, aki mindenben maximálisan támogatott és sok ajándékot küldetett a résztvevők számára.

(A szerző a kassai Ipariskola könyvtárostánára)

Egy középiskolai tanár azt gondolhatná, mi sem természetesebb annál, hogy a diákok már tudják, hogyan kell információkat gyűjteni a könyvtárban vagy az interneten... Aztán egy feladat megoldása kapcsán kiderül,

hogy még a legjobbak számára is gondot jelent, miként és melyik lexikonhoz, enciklopédiához forduljanak. A világhálón nem egyszerű a keresés, mert meg kell tanulni azt is, hogy mire hogyan kérdezzünk rá.

Ezért lett népszerű és tanulságos az a könyvtárhasználati verseny, amelybe a kassai magyar szakközépiskola, az „Ipari” könyvtára is bekapcsolódott, ahová a Márai Sándor Gimnázium diákjait is meghívták.

Persze a könyvtárban való jártasság elsajátítása mellett az ismeretek logikus felhasználása, a kreatív gondolkodás, a rugalmas helyzetfelismerés is fontos volt. Az utolsó fordulóban a versenyző csapatok egy választott tematikájú színes helytörténeti, illetve történelmi folyóiratot „ollóztak” össze. A lelkesedéssel és a megszerzett tudás öröme túl a végén könyvjutalomban, oklevélben és egyéb apróságokban részesültek a diákok, a sütemény és patogatott kukorica mellett. Fülöp Éva könyvtáros pedig újabb ötletek megvalósításán és hagyománytételén töprenghet... Amint az olvasómaraton is rendszeressé vált, és az itt végzett diákok nem ritkán dicsekszenek azzal, hogy diákeveik egyik legszebb pillanata volt a könyvek között eltöltött 24 óra.

(A szerző a kassai Ipariskola magyar-történelem szakos tanára)

Manapság elfogadott tény, hogy a fiatalok nem olvasnak, nem járnak könyvtárba, a számítógép mellett a könyvek labdába sem rúghatnak. Szerencsére azért még vannak olyan események, amelyek megcáfolják ezt. Ilyen esemény volt ez a könyvtárhasználati verseny is. Ennek alkalmából ugyanis 16–18 éves középiskolások ültek össze a könyvtárban, hogy megmutassák, nemcsak az internet, de a könyvek világában is szeretnének jártasságot szerezni. Tették mindezt szabadidejükben, tanítás után, komolyan véve az egyes feladatokat. Azt hiszem, semmi sem bizonyítja jobban, hogy a könyvek és az irodalom soha nem mennek ki a divatból. Nincs okunk pesszimizmusra, amíg van, aki szervezője, illetve van, aki résztvevője akar lenni az ilyen – s ehhez hasonló – rendezvényeknek.

(A szerző a kassai Márai Sándor MT Alapiskola és Gimnázium magyar–angol szakos tanára)

Már második éve került megrendezésre a könyvtárhasználati verseny. Érdekes feladatok vártak ránk. Külön csapatok voltak, és egy csapatban két-három diák dolgozott

együtt. Ami nekem különösen tetszett, az a csapatmunka volt. Számíthattunk egymásra, és közös erővel oldottuk meg a feladatokat. Sok új dolgot tanultunk és tapasztaltunk. Köszönjük Éva néninek, aki a könyvtár lelke. Bátorított minket, és mellettünk állt. Nagy örömmel tölt el minket, hogy e verseny által is színesebbé, mozgalmasabbá vált iskolai életünk!

(A szerző a kassai Ipariskola tanulója)

A Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolát és Gimnáziumot egy háromfős csapat képviselte a könyvtárhasználati versenyen. A versenynek köszönhetően új ismeretekre tettünk szert a lexikonokról, illetve az internetet böngészve rengeteg információval gazdagodtunk, sőt még az újságszerkesztésbe is belekóstoltunk. A verseny mindhárom fordulója barátságos hangulatban telt el, a csapatok serényen dolgoztak. Köszönjük, hogy részt vehettünk a versenyen, és köszönet a szép ajándékokért is.

(A szerzők a kassai Márai Sándor MT Alapiskola és Gimnázium tanulói)

Sokszor elfelejtkezünk még a fontos dolgainkról is. Az élet sodor bennünket. Teendőink sorakoznak. A mind-mind fontos feladatok. De vannak pillanatok, amikor az elfelejtettek ismét előjönnek. Az élet igazságossága, hogy teendőinket is ő zúdítja nyakunkba, de ő teremti az ilyen pillanatokat is. Azokra a helyzetekre gondolok, amikor valamit értékelnünk kell, valamit hasonlítani, bemutatni, vagy valamit, valakit köszönten. Ilyenkor a hangulathoz a mulatós dalok helyett inkább választunk egy Ave Mariát, a keresetlen szavak helyett inkább mondunk egy verssort, egy idézetet, és ilyenkor jutnak eszünkbe a rokoni körön túlra tekintve a meghatározó tanáraink is. Mint soha el nem felejthető és ünnepi pillanatban megidézhető példaképek. Nekem Skaliczki Judit *A rendszerváltás könyvtárügyétől a könyvtárügy rendszerváltásáig* című könyvének recenziójára kapcsán Párkai Tanár Úr jutott eszembe. Karnagy kollégáimnak ismerős a név. Alig van Magyarországon olyan kórusvezető, aki ne tanult volna a Tanár Úrtól karvezetést.

Amikor Tanár Úr kiáll a kórus elé, zenei alkotásra feszült, inkább szigorú arccal, kemény, szinte hideg, de letisztult mozdulatokkal, semmi, ami felesleges, ami nem illik az összhangba, csak annyit mozdul a keze, amennyi a keretek meghatározásához szükséges: többet, kevesebbet, lassabban, gyorsabban, pontosabban intonálva, most a belépés és most van ennek a frázisnak a vége... – és már árad is a képzett zenészek ajkáról a szólam, s a szólamok összhangja, a csodálatos kórusmuzsika. Ennyire egyszerű ez. Nem kell hozzá semmi extra. Nem kellene a fejünk felé emelt karmozdulatok, nem kell a színpadiasság, a pózolás. Az egyszerűség sokkal több mindettől. Aki a nagy dolgok létrehozása közben képes egyszerűnek megmaradni, az az igazán teremtő ember.

Mit tehet egy könyvtáros, ha a könyvtári szorgalmas munka helyett a könyvtárpoli-

tikusságot kínálja az élet? Méghozzá akkor, abban az időben, amikor nem egy meghatározott ideológia menti politikát kell követni s átültetni szakmává, szakmapolitikává, hanem amikor magát a politikát, a kultúrpolitikát is teremteni kell, és azután szakmapolitikában megjeleníteni!

A kihívások elérik az embert, megtalálják az embert, és vállaljuk is azokat. A rendszerváltás könyvtárügyétől a könyvtárügy rendszerváltásáig (1990–2010) húsz évet ölelünk át. Skaliczki Judit a húsz év minden pillanatát alkotásra feszült arccal, letisztult mozdulatokkal, semmi feleslegeset nem téve, de mindazt nyújtva, ami a keretek meghatározásához szükséges, töltötte el. A húsz évből, az első hatot követően, tizennégy évet vezetőként, a minisztérium könyvtári osztályának irányítójaként. Nincsen munkásságában színpadiasság, pózolás. Az egyszerűség sokkal több mindettől. Aki a nagy dolgok létrehozása közben képes egyszerűnek megmaradni, az az igazán teremtő ember.

A kihívás pedig nem kicsi. Törvényt kell alkotni a könyvtárakról. A törvényalkotásért hivatalosan a művelődési és közoktatási, valamint az igazságügyi miniszter a felelős, de tudható, hogy mögöttük Skaliczki Judit és a Könyvtári Osztály áll. Már az előkészítés terve is tükrözte azt a megváltozott szemléletet, amivel az új osztályvezető munkába állt. Ennek lényege, hogy a szoros időgazdálkodást, a feszes tempót a szakmával való folyamatos egyeztetés mellett kell végigvinni. A koncepció csak szakmai konszenzus alapján formálódhat.

A szerző elvekhez kötődik és elveket tart be. Önmaga számára is követelményeket állapít meg. És nem hajlandó ezeket munkavégzése során feladni. Ez a következetesség könyvét is áthatja. Világos, tiszta szerkezetben mutatja be az egyes kérdések kapcsán a helyzetet, azokat az előzményeket, amik ezt a helyzetet létrehozták, az elvárásokat, a cél-

kat és azokat a megoldási lehetőségeket, melyek a célok eléréséhez segítenek bennünket. És persze szól az általa követett elvekről is, melyek pl. az UNESCO *Közművelődési könyvtári kiáltványából* is ismerősek lehetnek:

- A könyvtár a demokráciát szolgálja.
- A helyi tájékoztatás központja.
- A közösség jólétét szolgálja.
- A gazdasági fejlődést támogatja.
- A kultúra helyi központjaként segíti a művészeti és a tudományos teljesítmények közkinccsé tételét.
- A törvénykezésnek és a stratégiai terveknek egy országos könyvtári hálózat kialakítását kell előmozdítaniuk.
- A települési könyvtár elvszerűen ingyenes, az állam és a helyi önkormányzat tartja fenn.
- Szolgáltatásai modern technológiára épülnek.
- Szolgáltatásai minden korosztálynak és rétegnek szólnak.

(Skaliczki Judit: *A rendszerváltás könyvtárügyétől a könyvtárügy rendszerváltásáig*, 33. p.)

„A használó- és szolgáltatáscentrikus törvény lényege, hogy nem egymástól elkülönülő könyvtárakról szól a törvény, hanem az országban mindenütt jelen lévő könyvtári ellátásról” (idézett mű 46. p.). A szerző következetesen képviseli – és a könyve is ezt jeleníti meg –, hogy tevékenységünket, így a könyvtáros tevékenységét is alapvetően öt dolog határozza meg:

- tiszta és világos elvek,
- pontos helyzetértékelés, problémafelvetés,
- jövőkép, célok kijelölése,
- szakértelem,
- következetesség a végrehajtásban.

A magyar könyvtári rendszer három stratégiai ciklusának története valójában ennek kiteljesített megvalósítását jelenti. A szerző pontról pontra tagoltan mutatja be a stratégiai ciklusokat, a helyzetértékelés pillanatában számba vett erősségeket, gyengeségeket, veszélyeket és lehetőségeket, a megoldandó feladatokat, a kijelölt célokat, és számot ad a

következetes végrehajtásról is. De nemcsak történeti munka, nemcsak egy korszakot látató prezentáció ez a kötet, hanem sokkal több annál. Mindazok számára erőforrás, akik globálisan szeretnének gondolkodni, miközben keresik a lo-

kális cselekvés lehetőségeit. Akik komolyan gondolják és veszik, hogy a magyar könyvtárak rendszert alkotva működhetnek a leghatékonyabban. Akik maguk is keresik a rendszer működésének gyenge és erős pontjait, és fejlesztésekkel az eredményességét kívánják szolgálni. Köszönet a támogatóknak (Nemzeti Kulturális Alap, Nemzeti Erőforrás Minisztérium) és a Könyvtári Intézetnek mint kiadóknak – az ehhez hozzájáruló – publikálásért.

„A mögöttes munka nagyobb részt mindig láthatatlan marad” – írja a szerző a bevezető sorokban. Éppen ezért, miközben a könyv fő mondanivalójaként a rendszerváltást követő húsz év könyvtári eseményeit, legfontosabb csomópontjait villantja fel, bepillantást is ígér a kulisszák mögé. Erre szükség is van. Hasznos és jó tudni mindnyájunknak, hogy az egyes döntések milyen egyeztetési, együttműködési folyamat eredményeként születtek. Ugyanakkor senki ne várjon bulvár élményeket. Ezekből egy sem sorakozik a könyv lapjain. A nyugdíjba vonuló, a vezetői szerepétől elköszönő szerző nyitja meg illő módon önmagát, mondja el magáról, hogy ő valóban így, ilyen egyszerűen gondolkodott. S hogy nem érzelemmentesen, arról már az utóirat ad számot, a szerző előtt (s még sokunk számára) példaképként álló „tanító”, *Maurice Line* higgadt bölcsességet sugárzó megidézésével. A kötetet részletes irodalomjegyzék, valamint név- és tárgymutató egészíti ki. Forgassák haszonnal! ■

Skaliczki Judit (2011): *A rendszerváltás könyvtárügyétől a könyvtárügy rendszerváltásáig*. Budapest, Könyvtári Intézet. 159 o. (Továbbképzés felsőfokon)

Röviden

ujkonyvpiac.hu

Kevesebb kurátor, több pénz

Nem hagyott sok időt a találgatásra L. Simon László fideszes képviselő, a parlament kulturális bizottsága és e hónap 15-étől a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) elnöke arról, hogyan gondolja a legfontosabb állami mecénás szervezet átalakítását. Az alapot irányító bizottság csütörtökön már tárgyalta és támogatta javaslatát, mely szerint januártól egyebek között kilenc szakkollégium lesz az eddigi 17 helyett, a szakkurátorok száma pedig 150-ről 72-re csökken, akiket újonnan választanak majd meg.

Újra kell értelmezni a könyv fogalmát?

A hagyományos könyvkiadók körül egyre több, sikerre kitéhezett versenytárs építi ki állásait: nemcsak az Amazon a maga növekvő számú kiadványaival, hanem magánkiadásban publikáló

szervezők, sőt akár internetes start-up cégek is. Most pedig ebben a nagy tülekedésben új ellenfelekként megjelentek a hírügynökségek.

A nyomtatott könyvet nem fenyegeti veszély

A könyv világa döntő részben még mindig papíralapú, az elektronikus könyv nem gyűrte maga alá a nyomtatottat – értékelte a világ legtekintélyesebb könyves seregszemléjének tartott frankfurti nemzetközi könyvvásárt nyilatkozatában a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének (MKKE) igazgatója. Zentai Péter László hangsúlyozta, hogy az egész földkerekség kultúrája tükröződött vissza a vasárnap véget érő vásáron, amelyet kínálata és méretei alapján „beláthatatlannak és bejárhatatlannak” nevezett. Emlékeztetett arra, hogy öt nap alatt a 15 ezer négyzetméter alapterületű vásárt mintegy 300 ezer látogató kereste fel, azon 106 országból – köztük Magyarországról – csaknem 7500 kiállító volt jelen.

Októberi lapszámunk szerzői

Bolló Lilla, Márai Sándor MT Alapiskola és Gimnázium, Kassa

Bumbák Gabriella, Márai Sándor MT Alapiskola és Gimnázium, Kassa

Dományi Zsuzsa, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata

Fehér Miklós, Könyvtári Intézet, Budapest

Fülöp Éva, Ipariskola, Kassa

Goldschmidt Éva, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata

Halász Magdolna, Sárospataki Irodalmi Olvasókör

Hock Zsuzsanna, Veres Pálné Gimnázium, Budapest

Kovácsné Bálint Mária, Esze Tamás Gimnázium, Mátészalka

Lencsés Ákos, KSH Könyvtár, Budapest

Lipták Zsuzsa, Márai Sándor MT Alapiskola és Gimnázium, Kassa

Mihályi Molnár László, Ipariskola, Kassa

Nagy Dávid, Márai Sándor MT Alapiskola és Gimnázium, Kassa

Orbán Gizella, XXII. kerületi könyvtárostánárok munkaközössége, Budapest

Petrozsényi Eszter, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata

Rózsa Dávid, KSH Könyvtár, Budapest

Szatmári Alexandra, Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ, Debrecen

Szabó Rita, Ipariskola, Kassa

Vargáné Herman Anna, Esze Tamás Gimnázium, Mátészalka

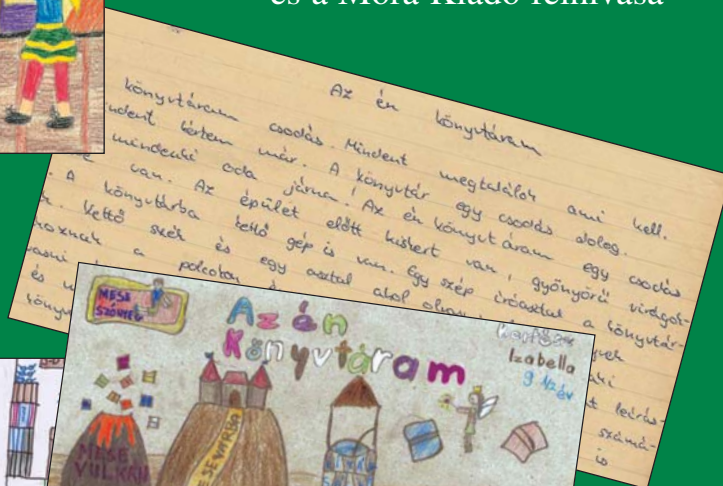
Vraukóné Lukács Ilona, Nyíregyházi Főiskola Központi Könyvtára, Nyíregyháza

Rajz, fotó, novella, vers, film...
Bármilyen digitalizált formában
(jpg, pdf, ppt, doc stb.)

Az én könyvtáram

A Könyvtári Levelező/lap
és a Móra Kiadó felhívása

2011. november 18-ig várjuk
a gyermekek munkáit
„Az én könyvtáram”
pályázati felhívásra az
afulopa@gmail.com címre

Könyvtáram 25 méter alatti
Itt mindenki-mindenki imo
szabadias. Sokan nem mindig
haszn a könyvtárral találkozo
A leg jobk oldalán a munkások
En nagyon szeretem a munkát ké
Kiváló és a Tosa- vea város me

A legaktívabb
könyvtárak és a
legügyesebb pályázók
könyvjutalomban
részesülnek!

MÓRA
Könyvkiadó

Intézményeknek
(iskoláknak, könyvtáraknak)
40% kedvezmény

www.mora.hu

KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ/LAP

XXIII. évf. 2011. 10. szám

Kiadja
az Informatikai és Könyvtári Szövetség
a Nemzeti Erőforrás Minisztérium
és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Felelős kiadó: Fodor Péter
Főszerkesztő: Fülöp Ágnes (afulopa@gmail.com)
Nyomdai előkészítés: Tóth János

Szerkesztőség:
1827 Budapest, Budavári Palota F épület
Tel./fax: 331-1398

Megjelenik évente tizenkétszer
A megrendelőknek befizetési csekket vagy számlát küldünk
Egy szám ára 520 Ft
Éves előfizetési díj áfával és postaköltséggel együtt 6200 Ft
Nyugdíjasoknak és könyvtár szakos hallgatóknak 2600 Ft
HU-ISSN 0865-1329

www.epa.oszk.hu/kl
kl@oszk.hu

Készült az Inkart Kft. nyomdájában
Felelős vezető: Somogyi Sándorné

NEMZETI ERŐFORRÁS MINISZTERIUM

Nemzeti
Kulturális
Alap